

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Граница за одлазак у старосну пензију у 2021. години помера се за жене на 63 године и два месеца живота и најмање 15 година стажа осигурања, а мењају се и услови за одлазак у превремену старосну пензију

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h

0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

НОВИ УСЛОВИ ЗА ПЕНЗИЈУ ОД 1. ЈАНУАРА

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:

Драгана Калиновић

РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић
Париска бр. 9,
11000 Београд,
011/2030-742
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-743
факс: 2638-201

**РЕДАКЦИЈА
ЗА ВОЈВОДИНУ:**

Мирослав Мектеровић
Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@pio.rs

ШТАМПА:

Штампарија
ЈП „Службени гласник“
Београд

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-743

НАСЛОВНА СТРАНА:

Фото: Невена Јовановић

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Одбрана од самоће

Иако нам се понекад чини да смо сами у својој усамљености, то је заправо врло често искуство. Које нас стигне било где и било када – без обзира на то колико је људи физички око нас. У тренутној пандемији, међутим, то је постало осећање милиона. Заједнички напори да останемо сигурни могли би, стрепе психолози, изазвати „социјалну рецесију“: колапс у социјалним контактима, што је посебно тешко за популације осетљивије на изолацију и усамљеност. Не олакшава ни то што за многе од нас ово доба године значи и мноштво породичних традиција и окупљања пријатеља, узбуђење планирања и припреме, па на крају и радовање Новој години и Божићу.

Оно што већ сада видимо јесте да ће се овогодишње славе и прославе веома разликовати

Један од начина да се надокнади смањење личне интеракције јесте да се појача виртуелна комуникација. То значи да морамо прилагодити начин на који се повезујемо са људима и пронаћи нове модусе да останемо у контакту. Путем видео везе можемо заједно и да обедујемо, певамо или играмо друштвене игре. За оне који то нису у могућности, редовни телефонски позиви, поруке или чак писање писама и честитки су леп начин да некоме покажемо да мислимо на њега. Суштина је у томе да и даље будемо ту једни за друге.

Један од добрих начина да створимо утисак нормалности јесте и да – одржавамо традицију. Било да се ради о свечаном ручку или украшавању куће, одржавање тих обичаја може учинити да се осетимо боље.

од оних на које смо навикли, а суочавање са тим разочарањем биће још један изазов. Јер, поред дружења, празници, сами по себи, значе и заједништво, добро расположење, наду у нови почетак.

У свом водичу о томе како бринути о сопственом здрављу током актуелне пандемије, британска Фондација за ментално здравље наводи низ практичних савета и идеја за одржавање контаката.

Важно је знати, кажу стручњаци, да доба физичког дистанцирања не доводи неизбежно до усамљености. Иако се доста тога у свакодневном животу променило, још увек постоји много начина да фамилија, пријатељи и комшије негују своје социјалне везе. Осим тога, радост се може наћи и у самоћи и можда није лако ни идеално, али способни смо да издржимо више него што мислимо, укључујући и усамљене празнике. За почетак је важно сазнање да ће таква наша одлука људе које волимо одржати здравима.

Шетајте, кажу даље психолози, а док шетате гледајте (са прописане удаљености) људе око себе. Сведочење о животу који се дешава околу учиниће да се и ми осетимо повезани.

Има, међутим, оних који тврде да ваља и другачије – ове године смо сами али зато можемо да играмо по својим правилима. „Учините дан својим. Схватите то као прилику да успорите и радите оно што желите“, кажу они. А ако и не успе из прве, следећег јутра је нови почетак.

Које год становиште нам било драже, истина је да ћемо ове године морати да будемо креативнији барем у начину на који празнујемо. Ово је изазовно и понекад усамљено време, али проћи ће. У будућности ће бити пуно загрљаја, заједничких кафа, забава и прослава. Иако је природно желети да будемо са онима које волимо, осигурање да буду што је могуће заштићенији може бити највећи поклон који ћемо им дати ове године.

М. Јовановић

ИЗМЕНЕ УСЛОВА ЗА ПЕНЗИОНИСАЊЕ У 2021. ГОДИНИ

Женама за старосну пензију треба два месеца више

Обзиром на то да је 2020. година готово на измаку, право је време да се подсетимо које измене по питању услова за остваривање права на старосну и превремену старосну пензију прописује Закон о пензијском и инвалидском осигурању у предстојећој години.

Према одредбама Закона о ПИО, који се примењује од 1. јануара 2015. године, прописано је да се године живота као услов за остваривање права на старосну пензију за осигуранике жене sukcesивно подижу сваке календарске године за по шест месеци до 2020. године, а од 2021. за по два месеца. Закон прописује померање овог услова све до 2032. године када ће услови за жене и мушкарце бити изједначени, па ће за осигуранике оба пола бити потребно 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања.

Дакле, граница за одлазак у старосну пензију код жена се помера за два месеца, тако да је услов који треба да испуне у 2021. години 63 године и два месеца живота и најмање 15 година стажа осигурања. Код мушкараца услови се не мењају, већ је и даље потребно да имају 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања како би могли да оду у старосну пензију.

Поред овог основа за остваривање права на старосну пензију, и жене и мушкар-

Служба Филијале за град Београд I на Новом Београду

ци то право могу остварити са навршених 45 година стажа осигурања, без обзира на године живота.

Закон о ПИО прописује и измену услова за одлазак у превремену старосну пензију који се подижу до 2024. године, када ће такође бити изједначени за жене и мушкарце, и износити 60 година живота и 40 година стажа осигурања. За остваривање права на превремену старосну пензију, од 1. јануара 2021. године мушкарцима ће бити потребно 40 година стажа осигурања и 59 година живота, а женама најмање 39 година и четири месеца стажа осигурања и 58 година и четири месеца живота. Као што је већ познато, пензија се у овом случају трајно умањује за 0,34 одсто за сваки месец пре навршених година живота прописаних за

стицање права на старосну пензију у тој календарској години, а укупан износ умањења за превремену старосну пензију максимално може да износи 20,4 процента.

Важно је подсетити да би осигураник уколико жели да оствари право на пензију по условима који важе у 2020. години, требало да раскине радни однос и поднесе захтев у овој години. Подношење захтева 1. јануара и касније подразумева примену услова који важе у тој години. Дакле, да би се остварило право на пензију по условима који важе у 2020. години, потребно је да се најкасније 30. децембра раскине радни однос, како би се најкасније 31. децембра поднео захтев за остваривање права на пензију.

Имајући у виду да у стаж осигурања улазе само периоди осигурања за које су уплаћени доприноси за ПИО, осигураници би повремено требало да проверавају своје податке у бази матичне евиденције Фонда, посебно у периоду пред испуњавање услова за одлазак у пензију. Подсећамо да је Фонд омогућио грађанима да информације о подацима унетим у матичну евиденцију могу да добију не само на шалтерима организационих јединица Фонда, већ и електронски, преко сајта Фонда www.pio.rs, уз коришћење јединственог пин кода.

В. Кадиф

Директорка Фонда ПИО и заменик директора у Филијали за град Београд

Руководство Фонда посетило Филијалу за град Београд и разговарало са запосленима

Директорка Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Драгана Калиновић, и заменик директора Фонда, Реља Огњеновић, обишли су почетком

новембра Филијалу за град Београд и том приликом запосленима представили новог помоћника директора Филијале за град Београд, Ненада Радића.

Руководство Фонда је са директором Филијале за град Београд, Иваном Тодоровићем, и запосленима разговарало о планираном побољшању услова рада.

Г. О.

МИНИСТАРКА ДАРИЈА КИСИЋ ТЕПАВЧЕВИЋ ОБИШЛА ГЕРОНТОЛОШКИ ЦЕНТАР НОВИ САД

Важни у одбрани здравственог система

Министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, проф. др Дарија Кисић Тепавчевић, и градоначелник Новог Сада Милош Вучевић посетили су 14. новембра ове године Дом Геронтолошког центра Нови Сад у Футогу, у коме су у току радови на реконструкцији.

– У условима епидемије ковид 19 геронтолошки центри су прва брана за одбрану читавог здравственог система – истакла је министарка Кисић Тепавчевић и нагласила да су напори свих државних органа и институција усмерени на борбу против ширења корона вируса, а да су геронтолошки центри од посебног значаја у том ланцу јер у њима бораве суграђани који су највише подложни компликацијама проузрокованим овим вирусом.

Министарка за рад је навела да је због тога од нарочито значаја подршка запосленима у тим центрима и свима који брину о најстаријим грађанима, јер је њихов рад у условима пандемије тежак и мукотрпан.

– Србија се након осам месеци успешно бори са епидемијом ковид 19 и за то треба да захвалимо здравственим радницима и свима који раде у геронтолошким центрима – рекла је Дарија Кисић Тепавчевић.

Министарка је честитала колективу Геронтолошког центра Нови Сад на сребрној меда-

Министарка Кисић Тепавчевић и градоначелник Новог Сада Милош Вучевић, у пратњи сарадника, посетили Дом у Футогу

љи за заслуге коју им је доделио председник Републике Србије, Александар Вучић, и истакла да јој је посебна част што је упознала др Биљану Глишић Угрицу, руководиоца Службе здравствене заштите и неге у Центру, и неговатељицу Наташу Јанковић, које је председник Србије наградио златним медаљама за заслуге у борби против вируса ковид 19.

Говорећи о актуелној епидемиолошкој ситуацији у установама социјалне заштите, Кисић Тепавчевић је рекла да се у већини случајева ради о спорадичном оболевању, које је на време било препознато, што је и допринело да се спречи ширење инфекције.

Министарка Кисић Тепавчевић је истакла да је Министарство за рад током ове године Геронтолошком центру у Новом Саду расподелило око 80 милиона динара и да је тим средствима финансирана адаптација установа и набавка медицинске опреме и намештаја. Министарство ће, истакла је она, наставити да подржава рад установа социјалне заштите у циљу унапређења квалитета услуга за кориснике и рада запослених.

Милош Вучевић је захвалио министарки Кисић Тепавчевић на подршци Геронтолошком центру у Новом Саду и додао да је град у последње четири године у ту установу уложио више

од 90 милиона динара, те да ће и у наредној години издвојити значајна средства за њен рад. Вучевић је свим запосленима честитао на пожртвованости у раду и бризи за старије. Директорка Геронтолошког центра Славица Шкрбић захвалила је Министарству и граду на подршци захваљујући којој су, како је рекла, сачувани корисници и запослени у установи. Она је навела да је капацитет Дома Футог 268 места а да ће захваљујући реновирању објеката које је реализовано уз помоћ покрајинске и републичке владе, Дом бити прилагођен стандардима неопходним у процесу обнове лиценце.

М. Мектеровић

Потврде о животу корисницима пензија из Словеније

Завод за пензијско и инвалидско осигурање Словеније обавестио је своје кориснике пензија да ће пензије, у складу са Законом о изменама и допунама Закона о мерама у области зарада и других трошкова рада у јавном сектору за 2020. и 2021. годину и ванредном усклађивању пензија, бити ванредно усклађене у децембру 2020. године у висини од два одсто.

Завод за пензијско и инвалидско осигурање Словеније послао је, иначе, крајем

октобра ове године својим корисницима пензија са пребивалиштем у иностранству поштом образац потврде о животу. Оверену потврду о животу корисници пензија морају да врате до краја децембра 2020. Изузетно, због ванредних околности повезаних са епидемијом ковид 19, Завод за пензијско и инвалидско осигурање Словеније ће на захтев корисника давања исплату пензије вршити и до три месеца након наведеног рока, уколи-

ко корисник није у могућности да овери потврду о животу. Ови корисници дужни су да у продуженом периоду словеначком носиоцу доставе уредно оверену потврду о животу.

Потврде о животу послате су само на адресе корисника словеначких пензија који нису укључени у електронску размену података о чињеници смрти која се врши између надлежних носилаца пензијског осигурања Србије и Словеније.

Г. О.

Пакети за најугроженије

Правилник о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО, поред бесплатне десетодневне рехабилитације пензионера у здравствено-стационарним установама и бањско-климатским лечилиштима, и културних и спортско-рекреативних манифестација чији је циљ подстицање интеграције старих лица у друштво, прописује и трећи вид друштвеног стандарда корисника пензија – солидарну помоћ.

Ове године усвојен је нови Правилник о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО, који је ступио на снагу 11. јуна 2020, а неке од измена у односу на претходни тичу се и солидарне помоћи.

Да подсетимо, одлуком УО Фонда, у априлу 2020. године образована је Радна група за израду нацрта Правилника о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО. У раду ове радне групе учествовали су представници Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Савеза пензионера Србије, Удружења пензионера Србије „Независност“, Републичког фонда ПИО и Управног одбора РФ ПИО.

Усвојеним правилником обезбеђена је равномернија расподела средстава за рехабилитацију корисника пензија без обзира на категорију осигурања, као и усмеравање средстава друштвеног стандарда пре-

ма корисницима са најнижим износима пензије. Поред тога, утврђени су јединствени критеријуми за коришћење видова друштвеног стандарда за које у претходном правилнику нису постојали критеријуми, чиме је обезбеђена потпуна транспарентност поступка и могућност приговора на ранг листе.

Када је конкретно реч о солидарној помоћи, новим правилником је прописано да се помоћ додељује у типизираним пакетима који садрже основне животне намирнице и средства за хигијену, док се до сада помоћ дели-

ла у различитим формама – у храни, лековима, медицинском материјалу, огреву и средствима за хигијену.

Важећи правилник прописује и да се на нивоу општинских удружења, односно одбора корисника пензија формира комисија која објављује позив за доделу помоћи, прима пријаве, утврђује ранг листу, оверава је и објављује на огласној табли, а након тога се формира и другостепена комисија која је задужена за одлучивање по приговорима.

Још једна важна новина односи се на критеријуме. Наиме, Правилником раније нису били утврђени основни критеријуми за распоред средстава за солидарну помоћ, а сада је предвиђено да се средства расподељују по општинским удружењима, односно одборима корисника пензија према броју корисника пензија чија висина не прелази износ најниже пензије. Дакле, основни критеријум за доделу солидарне помоћи је висина пензије која не прелази најнижи износ пензије, што је сада 15.113,01 динар. Предност приликом утврђивања ранг листе

има самохрани корисник или корисник у вишечланом домаћинству у коме је једини извор прихода пензија која не прелази најнижи износ пензије и навршене године живота корисника, при чему приоритет имају корисници пензије који су старији. На овај начин средства су правичније расподељена, а помоћ усмерена према најсиромашнијим пензионерима.

Како због епидемије заразне болести ковид 19 ове године није било могуће одржавање Олимпијаде спорта, здравља и културе трећег доба, у октобру 2020. одлуком УО Фонда, а на захтев Савеза пензионера Србије и Удружења пензионера Србије „Независност“, извршена је прерасподела средстава одређених за друштвени стандард корисника пензија, тако што су средства одређена за културне и спортско-рекреативне манифестације преусмерена у средства за финансирање солидарне помоћи пензионерима.

У коначном, узимајући у обзир првобитно одређена средства за солидарну помоћ у складу са Правилником и додатна преусмерена средства, за

Реализована средства у 2019.

На име солидарне помоћи корисницима пензија у 2019. години одређена су средства у износу нешто већем од 25 милиона динара, а утрошено је 98 одсто укупно планираних средстава за ове намене. Солидарна помоћ је додељивана у храни, лековима, медицинском материјалу, огреву и средствима за хигијену, како је и било прописано претходним Правилником о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО. Подсећамо да се, у складу са важећим правилником, за рехабилитацију корисника пензија у здравствено-стационарним установама и бањско-климатским лечилиштима издваја 85 одсто укупних средстава одређених за друштвени стандард пензионера, док се за остале видове друштвеног стандарда издваја преосталих 15 процената. У претходном правилнику овај однос је био 90 према 10 одсто.

финансирање солидарне помоћи у 2020. години предвиђено је укупно нешто мање од 66 милиона динара.

О томе како се одвијају активности око доделе солидарне помоћи из средстава одређених за ову годину „Глас осигураника“ је разговарао са неколико пензионерских удружења.

Председник Градске организације пензионера Београда и члан Управног одбора Фонда ПИО, Василије Белобрковић, подсетио је да је одлучено да се ове године део средстава намењен друштвеном стандарду пензионера, преусмери на солидарну помоћ најугроженијима из ове категорије.

– Помоћ ће бити подељена у виду пакета са храном и хигијенским средствима. Биће расписан конкурс за све пензионере, без обзира на то да ли су чланови неког удружења или не. Основни критеријум за поделу пакета помоћи биће висина пензије која не сме да прелази 15.113 динара, а затим ће се утврђивати и да ли су пензионери који имају најнижа примања заиста и најугроженији или поседују неку додатну имовину – објашњава Белобрковић.

Челник ГОП Београд напомиње да је велики проблем код поделе помоћи за најугроженије пензионере непостојање социјалних карата које би тачно дефинисале ко је најугроженији и ко има право на ту врсту помоћи.

– Свака општина је за ову сврху добила одређена средства,

па ће у складу са тим одредити колико ће пакета бити подељено и колика ће њихова вредност бити. Проблем представља то што су многи пензионери у изолацији, па ће бити тешко и доставити им пакете – напомиње Белобрковић.

Према речима Синеше Бранкова, потпредседника Удружења пензионера града Новог Сада, ово удружење је 5. новембра, одмах пошто је из Фонда ПИО приспела инструкција о спровођењу поступка финансирања солидарне помоћи за 2020. годину корисницима пензија преко пакета са основним животним намирницама и средствима за хигијену, формирало комисију која ће тај поступак реализовати.

За ову намену Удружењу је одређено 1.196.437,75 динара, а од тих средстава наручено је 240 унифицираних пакета са основним животним намирницама и средствима за хигијену у појединачној вредности од око пет хиљада динара.

– Расписали смо јавни позив корисницима пензија нижих од 15.113 динара са пребивали-

Подела помоћи у Врању

штем у Новом Саду за подношење пријава за доделу ових пакета солидарне помоћи – од 16. до 23. 11. ове године – и истакли смо га на свим огласним таблама у просторијама наших МО, у седишту Удружења у Поштанској 3 и у Филијали РФ ПИО Нови Сад. Обавестили смо и ширу јавност путем штампаних и електронских медија који покривају подручје Новог Сада и околине. Поштујући инструкцију Фонда која прецизно одређује критери-

јуме и начин расподеле пакета солидарне помоћи, наша комисија је заседала 26. новембра и утврдила прелиминарну ранг листу од 276 пријављених пензионера. Након истека осам дана предвиђених за приговоре, утврдиће и коначну ранг листу и објавиће је на исти начин као и јавни позив. Предвидели смо да због актуелне епидемиолошке ситуације расподелу пакета обавимо у нашем објекту у улици Димитрија Аврамовића 10, у Новом Саду. Пензионере који су стекли право на ову помоћ позиваћемо да дођу појединачно и преузму пакет, уз поштовање мера заштите, у термину од 8 до 12 часова – рекао нам је Синеша Бранков.

У Градском удружењу пензионера Крагујевац кажу да право на солидарну помоћ остварује 8.426 пензионера који имају пензију мању од 15.130 динара. На основу средстава која су им додељена, Удружење је направило 800 пакета помоћи.

– Основни критеријум за поделу пакета је висина пензије, а затим предност имају старији пензионери и пензионери оних домаћинстава где од једног примања живи више чланова. Заинтересовани пензионери су се пријављивали у својим месним заједницама или у удружењима пензионера – објаснио је Ратко Томашевић, председник ГУП Крагујевац.

Весна Кадиф, Ј. Томић, М. Мектеровић

Потврде о животу за кориснике који примају пензију из БиХ

Корисници пензија са пребивалиштем у Републици Србији којима пензију исплаћују носиоци пензијског осигурања Босне и Херцеговине – Фонд за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске, односно Федерални завод за пензијско и инвалидско осигурање, имају обавезу да благовремено доставе оверен образац потврде о животу до краја 2020. године, у циљу потврђивања чињенице живота корисника пензије и обезбеђивања континуитета у исплати пензије.

Све у вези са овером потврде о животу, као и образац Потврда о животу можете да прочитате и преузмете са веб презентација наведених фондова.

Овера потврде о животу, без плаћања накнаде, може да се изврши у свим организационим јединицама РФ ПИО у Републици Србији.

Подсећамо истовремено и кориснике пензија из других држава уговорница на ову обавезу, како не би дошли у ситуацију да им се обустави исплата пензије због неблаговремено извршене доставе оверене потврде о животу.

Г. О.

Тринаеста пензија из Словачке Републике

Завод за социјално осигурање Словачке Републике обавестио је почетком новембра Фонд ПИО да ће словачки носилац осигурања свим својим корисницима, који у децембру 2020. године буду имали право на исплату пензије, исплатити тринаесту пензију. Ова одлука је у складу са изменама законодавства Словачке Републике од 1. априла 2020. године, којим је уведено то право, а оно се односи и на пензионере који живе ван територије Словачке Републике.

За остваривање права на исплату тринаесте пензије корисници словачке пензије требало је да до 15. новембра 2020. обавесте Завод за социјално осигурање Словачке о последњем износу пензије коју су примили из иностранства, укључујући и пензију из Србије.

Детаљније информације о овоме објављене су на веб страници словачког Завода за социјално осигурање (www.socpoist.sk).

Г. О.

Већа транспарентност, правичност и предвидивост

Влада Републике Србије је, у складу са Законом о порезу на доходак грађана, Уредбом о ближим условима, критеријумима и елементима за паушално опорезивање обвезника пореза на приходе од самосталних делатности, која је ступила на снагу 1. јануара 2020. године, ближе уредила услове, критеријуме и елементе за паушално опорезивање.

Новоосновани предузетници који се не региструју преко АПР-а (адвокати) у обавези су да у року од пет дана од дана регистрације поднесу захтев за паушално опорезивање, а у року од 15 дана од дана регистрације поднесу пореску пријаву ППДГ-1Р, у електронском облику преко портала Пореске управе.

Предузетници паушалци се, ради утврђивања висине паушалног прихода као основице пореза на приходе од самосталне делатности, разврставају у групе, и то тако да једну групу чине сви предузетници паушалци који обављају исту претежну делатност.

Полазна основица за утврђивање висине паушалног прихода по групама одређује се у односу на просечну месечну зараду по запосленом остварену у Републици Србији, граду, општини, односно градској општини, према објављеним подацима Републичког завода за статистику за последњих 12 месеци. Полазна основица се утврђује тако што се просечна месечна зарада остварена у граду или општини помножи са бројем запослених у граду (општини) на којој је седиште паушалца и са коефицијентом делатности (за адвокате је коефицијент 3,384), а затим подели са бројем становника у граду, односно општини.

Изузетно, полазна основица за предузетнике паушалце са седиштем на територији града Београда која обухвата подручје општина Вождовац, Врачар, Звездара, Палилула, Раковица, Савски венац, Стари град, Нови Београд, Земун и Чукарица утврђује се тако што се збир производа просечне месечне зараде остварене у свакој од тих градских општи-

је препознала да је на самом почетку теже остварити приходе па је увела додатне олакшице за адвокате који почињу са обављањем адвокатске делатности. Те олакшице предвиђају умањење пореских обавеза: у првој години пословања за 20 одсто; у другој години за 15 одсто и у трећој години пословања за 10 процената. Поред тога, за све оне који започињу

су као такве ниже од тренутно важећег решења.

Уредба је препознала и да адвокати који имају 60 или више година постепено смањују обим ангажовања и број клијената, па је на основу тога увела за све оне који на дан 31. децембра године за коју се утврђује обавеза имају 60 или више година олакшицу од 30 одсто у односу на укупан коефицијент за одређену општину.

У почетном периоду примене Уредбе обезбеђена је стабилност и предвидивост обавеза пореских обвезника које у прве три године могу да се увећају највише до 10 одсто на годишњем нивоу.

Нови модел паушалног опорезивања доноси адвокатури транспарентност, правичност и предвидивост код паушалног опорезивања. Новим начином обрачуна висина пореза неће зависити од људског фактора и свако ко жели да постане паушалац моћи ће пре него што се региструје да израчуна колике ће му бити обавезе, што до сада није било могуће. Такође, паушалци ће по новом порезе и доприносе уплаћивати на један рачун. Цео обрачун ће бити аутоматизован и обављаће се електронски.

Идеја нове уредбе је да од 2023. године обрачуната паушална обавеза не може да расте више од 10 одсто годишње. Од 2023. па надаље ово ограничење неће важити, али ће већина коефицијената падати. Сам износ тада ће зависити од кретања просечне плате, броја запослених и броја становника. Наравно, важну улогу игра и зона у којој се послује, година пословања али и старост самог предузетника и његова радна способност.

Коефицијент који је одређен за делатност адвоката (правни послови) је најнижи ако се узму у обзир све делатности за чије обављање је неопходна

на и броја запослених у свакој од њих помножи са коефицијентом делатности, а затим подели са укупним бројем становника у свим тим градским општинама.

Полазна основица се умањује, односно повећава применом следећих елемената: старост обвезника и дужина бављења адвокатском делатношћу, умањена радна способност и ограничавање највећег годишњег повећања обавеза (није примењиво за 2023. годину). Уредба

самосталну делатност (у оквиру адвокатске делатности) уведена је додатна олакшица од 30 процената за све адвокате до 30 година старости. Ови коефицијенти се кумулативно сабирају тако да ће адвокат који започиње обављање самосталне делатности са нпр. 27 година у првој години имати олакшицу 50 одсто, у другој 45, а у трећој 40 одсто. Наведене олакшице су веома значајне за оне који започињу обављање делатности али

висока стручна спрема. Такође, извршено је упоређивање шифре делатности 6910 са другим шифрама које нису на овој листи и потврђено је да је коефицијент за правне послове (где спадају и адвокати) нижи у односу на нпр. лекаре.

Као и сви други порески закони, и ова уредба доноси додатна пореска оптерећења за поједине групе обвезника, док за друге групе обвезника доноси смањење пореске обавезе. Можемо закључити да ће у складу са новом уредбом највише месечне обавезе имати адвокати из градских општина Београда (30.118 динара). Са друге стране, мање развијене општине ће применом објашњеног обрачуна плаћати ниже месечне обавезе. Као пример можемо узети адвокате у Новом Пазару који ће месечно плаћати 9.737 динара или адвокате у Лозници који ће плаћати 12.533 динара.

Реално је очекивати да би овакво пореско решење у наредном периоду могло имати за последицу смањење броја оних који почињу да се баве адвокатуром, пре свега оних старијих од 30 година, с обзиром на то да је пореска олакшица за почетак адвокатске каријере смањена и по дужини трајања са пет на три године и по висини са 50 одсто на 20, 15, односно 10 процената; као и смањење броја адвоката старијих од 60 година, пре свега оних који почињу да се баве адвокатуром у позним годинама живота, с обзиром на то да је пореска олакшица за крај адвокатске каријере смањена са 50 на 38 процената.

Оно што је велика предност овог модела јесте предвидивост обавеза у наредним годинама. Наиме, већ сада је позната висина пореских обавеза адвоката у прве четири године, а након 2023. године није реално очекивати да ће бити великих промена будући да је једини елемент који након 2023. утиче на промену паушалне основице просечна зарада у општини или граду. Такође, добра страна тренутне Уредбе је то што је препознала „угрожене“ категорије, тј. адвокате млађе од 30 година и старије од 60 за које је одредила додатне коефицијенте који умањују пореску обавезу.

Нела Миладиновић

Додељена признања Ј=ДНАКИ

Извршна директорка Националне организације особа са инвалидитетом Србије (НООИС), Иванка Јовановић, саопштила је имена појединаца и организација добитника награде Ј=ДНАКИ, коју почев од 2018. године, поводом одржавања првог Сајма Ј=ДНАКИ, НООИС додељује уз подршку Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Добитница награде за 2020. годину у категорији Ј=ДНАКИ у иновативном/инклузивном програму је Милица Вељковић из Новог Сада, за пројекат „Добро или боље“. У категорији Ј=ДНАКИ у спречавању дискриминације награду деле Центар за самостални живот особа са инвалидитетом Србије, за пројекат „Ради као што говориш, заједно са особама са инвалидитетом“, и Сања Марковић из Београда, члан Савеза дистрофичара Србије, док је у категорији Ј=ДНАКИ у приступачности награђено Удружење оболелих од мултипле склерозе Севернобанатског округа Нови Кнежевац, за пројекат „Адаптација МС куће“.

Добитницима награде честитала је министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, проф. др Дарија Кисић Тепавчевић, уз оцену да и ова награда сведочи о заједничкој успешној сарадњи.

Иванка
Јовановић

Почела израда Националне класификације занимања

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања оформило је радну групу која је започела израду Националне стандардне класификације занимања (НСКЗ).

У рад радне групе укључена је и Унија послодаваца Србије у којој истичу да стварање НСКЗ подразумева развијање методологије за развој стандарда занимања, ажурирање превода и усклађеност са новом листом занимања свих група, врста, подврста и скупина у ISCO-08 (интернационални стандард за класификацију занимања).

Једноставније речено, стандард занимања представљаће занимање (скуп послова који имају међусобно сродне главне дужности и задатке), компетенције (знања, вештине, способности и ставови) и квалификације (ниво образовања).

У овој методологији утврђују се и описују елементи стандарда занимања, њихово значење, као и процеси развоја стандарда занимања. Осим овога, методологија даје објашњење о изворима података о занимањима, методи прикупљања података, упитницима за спровођење истраживања о занимањима, начину спровођења истраживања на терену, анализи и систематизацији прикупљених података, као и поступку израде и вредновања комплетног стандарда занимања, наводе из Уније.

Врњачка Бања: помоћ за ромске породице у Грачацу

У сарадњи са општином Врњачка Бања, Центар за социјални рад поделиће једнократну помоћ за 200 угрожених породица из врњачке општине.

– За сада је ово први круг поделе једнократне новчане помоћи за ромско насеље у Грачацу, али ћемо сукцесивно обухватити све наше кориснике. Због актуелне епидемиолошке ситуације, корисници не треба да долазе без позива. Они ће бити позвани када буде обезбеђен новац за њих – поручује Сандра Николенцић, директорка Центра за социјални рад Врњачка Бања. Постоје и породице које су из неког другог разлога социјално угрожене, где има болесних лица или више школске деце, које не могу да подмире основне потребе... па ће Центар за социјални рад наставити да помаже најугроженије породице у врњачкој општини.

Добитници покрајинских признања

Према одлуци Комисије за доделу покрајинске награде и покрајинских признања, донетој 16. новембра, овогодишњи добитник Покрајинског признања „Људевит Мичатек“ за област људских и мањинских права је Савез слепих Војводине.

У области спорта добитник Покрајинског признања „Момчило Тапавица“ је Александар Коларов. Примадона, Вероника Вера Ковач Виткаи добитница је признања у области културе – „Ференц Фехер“.

Признање „Милица Томић“ у области равноправности полова додељено је Центру за социјални рад општине Стара Пазова. Покрајинско признање у области привреде – „Лазар Дунђерски“ припало је Весни Вучуревић, председници „Групе Универекспорт“.

Основна школа „Иван Горан Ковачић“ из Суботице добила је Покрајинско признање у области образовања – „Ђорђе Натошевић“.

Дољевац: пакети за ОСИ

Организација пензионера инвалида рада и инвалидних лица из општине Дољевац поводом актуелних кућних слава око 400 својих чланова обрадоваће пакетом хране и других потрепштина.

Према речима Љубише Пејчића, председника Општинског удружења пензионера ОСИ Дољевца, ова општинска организација са тренутним седиштем у насељу Малошиште код Ниша, сваке године организује низ активности, а највише у сарадњи са Градском организацијом пензионера и ОСИ Лесковца.

Последњег петка у новембру поделили су 135 пригодних пакета пензионерима са најнижим примањима, односно онима чија пензија не прелази 15.000 динара. Захваљујући Фонду ПИО и бројним спонзорима, до краја године поделиће још 265 пакета.

Сврљиг: редовне ученичке стипендије

Ученици првог и другог разреда средње школе „Душан Тривунац Драгош“ у Сврљигу примају општинску стипендију по пет хиљада динара месечно. Општина је прве стипендије исплатила у школској 2018/19. години и од тада редовно улаже у знање и образовање средњошколаца. Стипендија се исплаћује за 10 месеци у једној школској години.

Тренутно се у овој образовној установи школују у првом и другом разреду гимназијалци општег типа, туристичко-хотелијерски техничари и трговци, а на трећој и четвртој години економски техничари и машински техничари моторних возила, каже Бојан Петровић, директор ове установе. Од укупно 228 ученика, 130 прима стипендију, што је велика помоћ и ученицима и родитељима. Истовремено, уз помоћ стране донације адаптирана је школа и створени су бољи услови за рад наставног особља и ученика.

Кикинда: бесплатно дрво за догревање

Породице слабог материјалног стања сакупљају суво грање и користе за ложење. Међутим, то је недовољно да се изгурају сви хладни дани. Стога ће град Кикинда као и досад прискочити у помоћ социјално угроженим домаћинствима.

Ове године огревним дрветом ће бити бесплатно снабдевано око 1.000 корисника, двоструко више него лане. Испоручене количине ће бити довољно за догревање, а не за целу грејну сезону.

Предност приликом доделе огревног дрвета имају породице са троје или више деце, добровољни даваоци крви, старачка домаћинства, породице са хроничним болесницима, као и оне са укућанима ометеним у развоју или са инвалидитетом. Дрва за допунско загревање добиће и социјално угрожене особе за које Комисија градске управе процени да би требало да добију ову врсту помоћи. Град Кикинда за ову сврху издваја седам милиона динара.

Рума: изложба „Култура и ми“

Завичајни музеј Рума и ове године се укључио у манифестацију „Музеји за 10“ занимљивом изложбом „Култура и ми“. Ова тематска изложба, посвећена разноликости и инклузији, отворена је 9. новембра у сарадњи са Геронтолошким центром „Срем“ и Дневним боравком за децу, младе и одрасле са сметњама у развоју. Корисници због пандемије нису присуствовали отварању.

– С обзиром на то да имамо две веома значајне установе у нашем граду које брину о категоријама људи са посебним захтевима у свакодневном животу, решили смо да их укључимо у складу са темом и од радова које су направили, приредили смо изложбу – казала је на отварању Бранислава Коњевић, директорка Завичајног музеја.

Током двонедељног трајања изложбе одржане су и радионице са корисницима Дневног боравка. Овога пута, због пандемије, биле су дозвољене само појединачне посете.

Пензије прате плате

Савез пензионера Србије, Покрет трећег доба Србије и Партија уједињених пензионера Србије – ПУПС потписали су крајем октобра меморандум о сарадњи којим желе да скрену пажњу на положај пензионера и старијих лица у Србији и да утичу на његово унапређење, као и на бољи квалитет живота најстаријих. У просторијама Градске организације пензионера Београда Меморандум су потписали министар за бригу о селу и председник ПУПС-а, Милан Кркобабић, председник Савеза пензионера Србије, проф. др Андреја Савић, и председник Извршног одбора Покрета трећег доба Србије, проф. др Момчило Талијан.

У Меморандуму се даје подршка досадашњим активностима ПУПС-а, усмереним у правцу сигурности и редовности пензија, његовом залагању да се прецизно дефинише начин усклађивања пензија (тзв. швајцарска формула), као и иницијативи да се наведена формула коригује на начин који би дугорочно омогућио да раст пензија не заостаје за растом зарада, што је исказано ПУПС-овим принципом ЗП – пензије прате плате.

Момчило Талијан, Милан Кркобабић и Андреја Савић

– Радимо крупну ствар за пензионере. Ово је први озбиљни принципијелни меморандум, где ми показујемо јединство са циљем да позицију најстаријих грађана Србије из дана у дан поправљамо. Осим оних државотворних разлога, економских, безбедносних, ту је и чињеница да на селу данас у 570.000 домаћинстава живи наш најстарији живаљ. Просечна старост носилаца пољопривредних газдинстава је 62

године. Многи од њих би за две, три године могли да закуцају на врата пензијског фонда. Истовремено, већ их је око 170.000 у пензији са релативно малом пензијом од које живе – рекао је Кркобабић.

Он је нагласио да је посланичка група у Скупштини Србије ПУПС ЗП промотер свих добрих активности и Савеза пензионера Србије и Покрета трећег доба Србије, али и њихових критичких ставова.

Председник Савеза пензионера Србије, Андреја Савић, навео је да је циљ ове сарадње да се помогне и пензионерима и онима који немају услове да то буду.

– Стратегија остаје непромењена, применићемо тактику – рекао је Савић и додао да очекује да министар Кркобабић настави да се бави бригом о пензионерима „на начин на који је то до сада чинио: доследно и упорно”.

Момчило Талијан, председник ИО ПТД Србије, истакао је да у спровођењу договореног себе види као „интегратора у стимулацији културе, рекреације и добрих стилова и начина живота”.

– Данашњим потписивањем меморандума дајемо свој скроман прилог актуелном настојању руководства да стварно и институционално успостави друштвени дијалог. Посебно ми је драго што су оба председника својим државничким функцијама потенцирали мисао да су права старијих људи загарантована и да се она не могу мењати, а то је ПУПС-ова формула ЗП – пензије прате плате – рекао је Талијан.

Јелена Томић

ЦРВЕНИ КРСТ СРБИЈЕ УЧЕСНИК МЕЂУНАРОДНОГ ПРОЈЕКТА

Иновативне услуге за старије

Поводом међународног трогодишњег пројекта „Иновативне услуге за старије у локалним заједницама”, који ће се реализовати у Аустрији, Србији и Црној Гори, 3. новембра ове године путем интернета одржан је почетни састанак партнера. Пројекат се имплементира уз финансијску подршку ЕУ, као и Аустријске развојне агенције АДА.

Први регионални онлајн састанак организован је да би се сви партнери укључени у пројекат упознали са будућим

активностима и планом рада, а присуствовало је 18 представника партнерских институција.

Циљ пројекта је унапређење положаја старијих дементних

особа и унапређење квалитета живота њихових неформалних неговатеља. Прва фаза пројекта обухвата истраживање и мапирање потреба, циљних група, као и едукацију неформалних неговатеља, волонтера. Планирана је и примена нових технолошких решења, док се друга фаза пројекта односи на каснију примену развијеног модела у пракси и евалуацију као део процеса даљег заговарања усклађивања јавних политика са потребама ове две групе. У оквиру даљих активности планиране су фокус

групе и 34 интервјуа у Пироту и Сомбору, као део прикупљања података и процене потреба.

Пројектом координира аустријски Црвени крст, а у свим земљама учесницама укључена су и по два локална огранка. У Србији то су Црвени крст Сомбора и Црвени крст Пирота, а партнер на пројекту је и Републички завод за социјалну заштиту. За креирање и реализацију пројекта у нашој земљи задужени су Наташа Тодоровић и Милутин Врачевић из Црвеног крста Србије.

Г. О.

Продаја и на кућном прагу

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије донело је почетком ове године Правилник о производњи и промету малих количина хране биљног порекла који је, између осталог, омогућио произвођачима продају ових производа и директно на кућном прагу. На тај начин створени су услови да они на легалан и лакши начин пласирају своје производе, наравно уз поштовање прописаних хигијенских критеријума. Сличан правилник, донет пре две године, који регулише могућност продаје мале количине намирница животињског порекла, према речима произвођача, знатно им је унапредио пословање, те и произвођачи малих количина хране биљног порекла са оптимизмом чекају резултате примене овог прописа.

Новим правилником се прецизније прописују услови за стављање у промет малих количина хране, врста хране и место, шта се сматра малим количинама, односно подручје на коме ове намирнице могу да се ставе у промет. Правилник прописује и образац потврде и садржину евиденције, као и искључења, прилагођавања или одступања од захтева о хигијени хране која се односе на објекте где се врши производња, прерада и промет.

Одредбе Правилника не односе се на примарну производњу хране за употребу у сопственом домаћинству, нити на припрему, руковање или складиштење хране за

Без етикете не може на тржиште

конзумирање у свом домаћинству. Рецимо, просторије, простори и опрема за производњу и промет на месту пољопривредног газдинства могу бити у саставу стамбеног објекта домаћинства и могу се користити и за потребе домаћинства. Међутим, активности у стамбеном делу домаћинства не смеју да угрожавају услове хигијене и безбедности у производњи и промету хране намењене тржишту. Простор за директну продају производа крајњем потрошачу може се налазити на газдинству уз поштовање Правилником прописаних услова.

Такође, овим Правилником прописане су количине хране по категоријама које се производе и стављају у промет на пољопривредном газдинству. Рецимо, за кате-

горију „Производи од термички обрађеног воћа“ прописано је да може максимално да се произведе 10.000 килограма на годишњем нивоу. Објекат у којем се обавља ова производња мора бити уписан у Централни регистар објеката. Продаја се може обављати на газдинству, домаћој трпези, на зеленој пијаци, малопродајном објекту, на манифестацијама, као и доставом на кућну адресу.

Сви који стављају у промет ову храну на месту продаје морају да имају видно истакнуте основне податке о производњи.

Детаљније информације заинтересовани могу да потраже на сајту Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.

М. Мектеровић

САРАДЊА СЕКРЕТАРИЈАТА ЗА ПРИВРЕДУ И ГАРАНЦИЈСКОГ ФОНДА АПВ

Подршка покрајинској привреди

Покрајински секретар за привреду и туризам, др Ненад Иванишевић, и директор Гаранцијског фонда АП Војводине, Ђорђе Раковић, потписали су Протокол о сарадњи и заједничким активностима у наредном периоду.

– Сматрамо да су финансијске институције чији су оснивачи Покрајинска влада и Скупштина АП Војводине важне као механизми којима можемо још боље помоћи привреду и туризам. Протокол управо истиче оно што мора да карактерише све наше активности а то је реч „заједно“, јер само тако можемо да победимо у овој ситуацији која је веома изазовна не само за Војводину, већ за читав свет. Настојаћемо да не укидамо ниједну меру која постоји у оквиру Секретаријата, већ ће се уводити нове, попут мере подршке Гаранцијском фонду и сличним институцијама – иста-

као је Иванишевић. Он је додао да ће се са Фондом радити на креирању мера финансијске подршке како би што више привредника и туристичких делатника остварило боље услове код банака, што је важно за привредни развој.

Ђорђе Раковић је рекао да је анализом актуелног стања у привреди евидентан проблем услед пандемије, те је Фонд у јуну увео и гарантну линију под називом „Ковид 19“.

– До сада није била пракса да Гаранцијски фонд даје линије за текућу ликвидност, али ситуација нас је навела да креирамо управо такву линију, која је у овом тренутку најкориснија и најтраженија. Овим протоколом се Секретаријат активно финансијски укључује у активност те гарантне линије јер ће средства Секретаријата бити уврштена у укупан гарантни

Ђорђе Раковић и Ненад Иванишевић

потенцијал Фонда и користиће се за све гарантне линије из области привреде – навео је Раковић.

М. Мектеровић

САВЕЗ ИНВАЛИДА РАДА СРБИЈЕ

Подршка Поверенику за равноправност

На недавно одржаној седници Извршног одбора Савеза инвалида рада Србије предложено је да се за новог Повереника за заштиту равноправности подржи досадашња повереница Бранкица Јанковић, коју је у међувремену Скупштина Србије поново избрала на ту функцију, на период од пет година.

Председник СИР Србије, Божидар Цекић, каже да се ова категорија грађана често налази у неравноправном положају и изложена је дискриминацији, да некад тешко остварују стечена права, те се због тога обраћају Поверенику за заштиту равноправности, директно или преко Савеза.

Бранкица Јанковић и Божидар Цекић

– Резултат наше досадашње сарадње је такав да могу да кажем да смо увек наилазили на добар пријем, разумевање и, што је најважније, на решење пробле-

ма. У протеклом петогодишњем мандату Повереника скоро да ниједан захтев није остао нерешен. Бранкица Јанковић је прави борац за равноправност и зато

Честитка за Дан ОСИ

Божидар Цекић, председник Савеза инвалида рада Србије и члан Савета Владе за питања особа са инвалидитетом, у име Савеза свим члановима и свим особама са инвалидитетом честитао је 3. децембар, Међународни дан ОСИ, као и Нову годину и све наступајуће празнике.

– Честитке упућујем и свим грађанима Србије, којима желим добро здравље, личну срећу и срећу њихових најближих, као и успех у животу и раду. И, молим вас, носите маске – поручио је Божидар Цекић.

Јој је Савез инвалида рада Србије дао пуну подршку за нови избор – каже Божидар Цекић.

СИР Србије је организација која окупља око 400.000 чланова, у 150 градских и општинских и око хиљаду месних организација. **М. Ј.**

ОНЛАЈН ФЕСТИВАЛ СТВАРАЛАШТВА СТАРИЈИХ „ЗЛАТНО ДОБА” Непресушна инспирација

Под слоганом „Неограничена лепота стварања” током октобра одржан је 18. Фестивал стваралаштва старијих „Златно доба”, овога пута у онлајн верзији. Фестивал је одржан у организацији Дневних

– Успели смо да одржимо континуитет и да представимо наше најстарије у богатству њиховог стваралачког бића и да покажемо да „треће – златно животно доба” није доба са најмање осмеха, љубави

Део изложених радова корисника УГЦ Београд

центра и клубова за старије Установе Геронтолошког центра Београд (УГЦБ), а под покровитељством Скупштине града Београда. Програми фестивала су премијерно емитовани кроз виртуелну галерију и видео поезију на Ју-тјуб каналу УГЦБ 5. и 6. новембра и остаће као трајни запис стваралаштва савремене „златне” генерације старијих.

и радости у животу – поручују из Геронтолошког центра Београд.

У оквиру фестивала расписани су поетски, литерарно-стваралачки и фото-конкурс. Одзив је био велики, стигло је пуно радова чланова Дневних центара и клубова за старије, корисника услуге „помоћ у кући” и корисника домског смештаја УГЦБ. Поред поетских и ликовних радова,

учесници су слали фотографије плетених, шивених, везених радова, предмета од папира, глине, перлица, канапа...

Од пристиглих радова направљени су видео записи, за сваки конкурс посебно, и ова својеврсна видео галерија отворила је и приближила многима непознат свет стваралаштва старијих. **Ј. Томић**

За очување менталне стабилности

Глобална здравствена криза изазвана вирусом корона најстаријима је донела много страха, усамљености и неизвесности. И уобичајене активности су сведене на најмању меру, мада социолози и психолози од почетка епидемије апелују на важност социјалне повезаности. Ипак, посете позориштима, биоскопима, едукације, па чак и рекреирање у неким спортским центрима нису у потпуности престали.

За оне сениоре који су навикли да буду активни и да се друже, многи културни центри и установе социјалне заштите труде се да организују радионице, обуке и едукације са тематикама које помажу старијима да остану друштвено повезани. Иако је све више онлајн предавања, постоје неке школе које они могу и даље да посећују, уз поштовање свих епидемиолошких мера.

Један од активнијих сервиса за старије је Волонтерски сервис Звездара, који организује бесплатне школе за сениоре: понедељком школу енглеског, средом компјутера и четвртом сликања.

– Школа компјутера је од великог значаја за старије суграђане јер се тако електронски описмењавају, уче да се служе интернетом и то је добар начин да у слободно време нађу адекватну забаву и да одрже контакт

са другим људима – наглашава Радмила Урошевић из Волонтерског сервиса Звездара.

Она напомиње да стари имају потребу да се крећу и да поделе са неким своје страхове и проблеме које је узроковала епидемија, па је овај сервис едукативне радионице намењене трећем добу, које се одржавају сваког последњег четвртка у месецу, прилагодио тој проблематици. У новембру је, на пример, тема била „Књига као лек“. Професорка књижевности, песникиња и волонтер Милена Исаиловић том приликом је говорила како књига може да буде добар савезник у борби против усамљености.

Из Волонтерског сервиса напомињу да је обустављен пријем нових волонтера и нових корисника, али је Саветовалиште отворено четвртом од 9 до 14 часова за све грађане. Заинтересовани могу или да дођу у њихове просторије у Булевару краља Александра 395 или да се обрате за помоћ позивањем броја 011/286-4426. Месечно, Волонтерски сервис има око 600 сати рада, пружи око 270 услуга корисницима, а телефоном се Саветовалишту јави око 70 људи, који, осим препоруке како да се понашају у доба епидемије, добијају и потребне правне савете.

У Центру за културу „Влада Дивљан“, на општини Палилула,

за старије се уторком одржавају часови сликања (по четири школска часа). Цена је 2.950 динара месечно. У том центру, уз помоћ општине Палилула, организују се и бесплатне позоришне представе. Пројекције филмова, по комерцијалној цени, дају се у терминима од 13 и 16 сати уз поштовање свих безбедносних мера. На сајту Центра за културу – www.skvladadivljan.rs заинтересовани могу наћи све информације о репертоару.

За оне најстарије Београђане који желе да остану у физичкој форми у неким спортским центрима и даље се реализују програми рекреације. Из тих центара напомињу да је заинтересованост старијих за вежбање смањена, али да се програми ипак реализују, уз строго поштовање безбедносних мера које је прописао Кризни штаб.

У Спортском центру Олимп већ дуго се организује рекре-

ација за жене зрелије доби. Тренинг обухвата терапеутске вежбе лаганог интензитета у циљу побољшања стања која су последица старења и неактивног начина живота. Тренинг се одржава уторком и петком од 10 до 11 сати, а месечна чланарина је 1.000 динара. Потребан је пензијски чек или пензионерска картица.

У Градском центру за физичку културу „Стари ДИФ“ такође постоје активности за сениоре. Програм „Развој физичких способности лица старијих од 65 година“ реализује се понедељком, средом и петком у 9 и 11 сати, а уторком и четвртом у 11. Чланска карта кошта 1.680 динара за 12 термина и важи 45 дана. Исто толико кошта и коришћење базена у терминима од 9 и 12 сати сваког радног дана.

Месечна карта за базен на Ташмајдану за пензионере стаје 1.500 динара. Ту је укључено 12 долазака у току месеца, у терминима од 6 до 9 ч радним даном, и сваким даном од 12 до 18 ч. На базенима се спроводе све епидемиолошке мере: улазак преко дезо баријере, мерење температуре корисницима приликом доласка, обавезно је ношење маске у затвореном простору (осим у базену), одржавање физичке дистанце између посетилаца, као и поштовање максималног броја људи по метру квадратном у односу на величину објекта.

Јелена Томић

ГОДИШЊИЦА УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА ГРАДА НОВОГ САДА

Скромна свечаност

Удружење пензионера града Новог Сада 26. октобра је свечано обележило 74. годишњицу постојања.

На скромној свечаности у просторијама Удружења, примереној епидемиолошкој ситуацији, представљени су резултати рада и активности Удружења, планови у наредном периоду, уз осврт на историјат Удружења.

Момо Чолаковић, председник Удружења, истакао је том приликом да данас Удружење има 19 клубова пензионера и 44 месне организације које брину за више од 25.000 корисника пензија.

– Руководство Удружења има изузетну подршку и сарадњу са локал-

Обраћање Моме Чолаковића

ном самоуправом. Око 400 пензионера сваке године иде у бање о трошку града. Стекли су се и услови да корисници пензија уживају повластице више од 50 предузећа, државних и социјалних установа, што много значи пензионерима, а посебно за око 10.000 пензионера са најнижим примањима.

Том приликом, Момо Чолаковић је потписао и протокол о сарадњи са Розалијом Екрес, директорком дневног листа „Мађар со“.

Због актуелне епидемиолошке ситуације, руководство Удружења недавно је одлучило да смањи на нужни минимум активности месних организација пензионера.

Д. Кораћ

ОПШТИНСКА ОРГАНИЗАЦИЈА ИНВАЛИДА РАДА БЕЛА ЦРКВА

Активни, упркос корони

Према речима Ружице Дојчиновић, председнице Општинске организације инвалида рада Бела Црква, ова организација је, уз поштовање свих мера заштите од корона вируса, успешно спровела све активности зацртане Планом рада усвојеним на Скупштини ООИР Бела Црква у јуну ове године.

Између осталог, инвалиди рада из Беле Цркве учествовали су на Мини олимпијади у Вршцу коју је организовала ООСИР Вршац, а на којој су осим њихове екипе и екипе домаћина, учествовали и такмичари из ООИР Алибунара и Падине. Петочлане екипе такмичиле су се у шаху, пикаду, висећој кугли и бацању металних плочица. Ружица каже да су задовољни постигнутим резултатима, јер су у свим дисциплинама освојили друго место. Такође, организовали су и шаховске турнире са члановима Шах клуба из Беле Цркве. Одржали су и сликарске радионице.

– Неколико пута током године, у сарадњи са медицинским особљем Дома здравља Бела Црква, организовали смо предавања о важности при-

Рајка Радосављевић, Ружица Дојчиновић и Љиљана Паунковић

државања прописаних мера у условима пандемије, којима је присуствовало око тридесет наших чланова. Последње овакво предавање одржано је 1. октобра поводом обележавања Међународног дана старијих и месеца солидарности са старијима. Том приликом су нам здравствени радници из Дома здравља Бела Црква донирали и три

апарата за мерење шећера у крви – набројала је кратко Ружица Дојчиновић неколико активности ООИР Бела Црква у претходном периоду.

Снежана Бован, благајница ове организације инвалида рада која броји око 450 чланова, каже да су три њихове чланице почетком октобра путовале на седмодневни одмор у Сијаринску бању захваљујући сарадњи

са ООИР Зрењанин, и у организацији њиховог председника Стевана Радишића. Рајка Радосављевић и Ружица Дојчиновић су саме финансирале свој боравак у овој бањи, а Љиљана Паунковић је користила бесплатан одмор који је добила као награду за освојено прво место на прошлогодишњој Штрудлијади у Зрењанину.

М. Мектеровић

ДОБРИ ПРИМЕРИ: УЗГОЈ ЛЕКОВИТОГ БИЉА УНОСАН ПОСАО

Из канцеларије у пољопривреду

Стева
Миличевић

Нана је већ вековима једна од најпопуларнијих и најзаступљенијих врста лековитог биља широм света. Она се гаји на готово свим континентима и традиционално се користи за лечење бројних тегоба. Зато је и у нашој земљи нана све заступљенија култура на многим пољима.

Посетили смо пензионере Стеву и Гордану Миличевић, произвођаче нане који живе у општини Стара Пазова. Они су пре четири године почели да се баве узгајањем ове лековите биљке, покренули породични посао и на тај начин повећали кућни буџет.

Миличевићи се пре тога никада нису бавили пољопривредом. Радни век су провели у Београду. Стева је радио као професионални возач, а Гордана је радила у администрацији. Када су се пензионисали, преселили су се у викендицу у Старим Бановцима на самој обали Дунава. Да би оплеменили треће доба, покушали су да пронађу неку активност, па су направили мали пластеник са намером да у њему узгајају поврће за своје потребе. Земљиште је овде врло плодно, тако да су уз уложени труд добили одличне резултате.

Након прве успешне сезоне, Миличевићи су увидели потенцијале плодног земљишта поред Дунава и то их је навело на идеју да пласирају неки свој производ како би спојили лепо и корисно. У разговору са синовима, родила се идеја о узгоју нане.

Они су усвојили савремени приступ и проучили могућности производње и дистрибуције нане. Склопили су комплетну финансијску конструкцију и отпочели изградњу два велика пластеника са системом за орошавање и наводњавање. Сва знања везана за производњу нане стицали

Четири месеца хобија

Период од новембра до марта када је време мировања вегетације, Гордана користи за свој хоби. Наиме, она уз помоћ папира, лепка, боја и жице прави плетене корпице и разне друге предмете. Како Гордана каже, овај креативни хоби је смирује и чини срећном, нарочито када израђене предмете поклања драгим људима.

су уз помоћ стручњака са Пољопривредног факултета, интернета и пријатеља.

Припремили су земљиште за садњу, формирали два велика пластеника и за почетак засадили 74 саднице.

Нана је током лета и јесени изузетно добро напредовала. Али, пред прву бербу, када се очекивало да се сав уложени труд исплати, Србију је погодило јако невреме. Стева и Гордана се присећају како им је тада оба пластеника разрушила олуја, али је на њихову срећу нана остала нетакнута. Одлучни да истрају на свом пројекту, уз велики труд успели су за кратко време да поправе и учврсте пластенике, учинивши их бољим и чвршћим него што су били.

Испитујући тржиште, Стева и Гордана су увидели да су мохито и мента најтраженије од седам врста нане које су узгајали, па су даљу производњу усмерили на те две врсте. Од два пластеника који се укупно простиру на 640 квадрата, месечно произ-

веду више од 400 килограма нане која иде у даљу дистрибуцију, а остатак користе за прављење сокова, ликера и суше за чај. Данас имају више од 3.000 садница.

Будући да је степен запослености у општини Стара Пазова прилично висок, те се теже долази до радне снаге у периоду када се нана бере, Миличевићи

су купили хладњачу као решење за одлагање нане. Тако за период велике потражње имају спремљен производ. Стева каже да од два пластеника овог капацитета четворочлана породица може лепо да живи у Србији, те саветује младе да не продају очевину и дедовину већ да оживе њиве које су им дате.

– Нана расте од марта до новембра и веома је захвална биљка. У пластенику проведем четири пута недељно по шест сати. То подразумева шишање, плевљење траве, а понекад и прскање ако биљку нападне бела лептираста ваш. Зиме биљка мирује и око ње нема посла, па могу да се посветим свом хобију – прича нам Гордана.

Захваљујући овом бизнису, кажу Миличевићи, успели су да уштеде довољно новца и да адаптирају викендицу у сада топао дом где уживају са породицом и унуцима. Пошто су производњу нане комплетно савладали, имају идеју да прошире бизнис и да у наредном периоду купе још земље и посаде лешник. То сматрају дугорочним и уносним послом који би могли да наследе и њихови унучи и ми им у томе желимо сву срећу.

Лидија Цветиновић

ОБНОВЉЕН ДОМ ПЕНЗИОНЕРА У БУДИСАВИ

Град Нови Сад брине о најстаријим суграђанима

Милан Ђурић, заменик градоначелника Новог Сада, и Момо Чолаковић, председник Удружења пензионера града Новог Сада, недавно су свечано отворили реконструисани Дом пензионера у Будисави.

– Веома ми је драго што Дом пензионера у Будисави поново ради. У реконструкцију и опремање објекта град је уложио десет милиона динара, како би најстарији становници Будисаве имали где да квалитетно проводе слободно време и да се друже. Нови Сад је током последњих осам година уложио више од 400 милиона динара у адаптацију, реконструкцију и изградњу седам домова пензионера – нагласио је Ђурић.

Момо Чолаковић је захвалио граду Новом Саду на бризи и стварању бољих услова за живот 800 корисника пензија у Будисави, и градоначелнику Вучевићу, што је испоштован сваки сегмент протокола о сарадњи између града и Удружења пензионера.

– Веома је важно да старији суграђани знају да нису заборављени и да могу да проводе своје слободно време у пристож-

Ђурић и Чолаковић, у средини, отварају реновирани објекат

ним условима. Ускоро ће бити отворен и дом пензионера у Кисачу, следеће године у Лединцима и Сремској Каменици, а надамо се и изградњи дома на Поповици

– рекао је Чолаковић и додао да ових дана, захваљујући подршци града, 400 корисника пензија борави у бањама.

Д. Кораћ

РАШКА У ВРЕМЕ ПАНДЕМИЈЕ

Кинина гостопримница

Епидемија вируса корона, која је ове године затрела читаву планету, није мимоишла ни општину Рашка. Ипак, овде постоји неко ко свакодневицу оптерећену пандемијом посматра другачије и даје пример како се против ове опаке заразе може борити и остати здрав телом и духом. То је Рашчанка, пензионерка Кристина Кина Радојковић (на слици).

Бака Кристина (80), када је пре више деценија из Батњика код Новог Пазара дошла у Рашку, са собом је понела наслеђену радиност из рода Поповића, осећај за неговање и очување српске народне културе и, посебно, умеће да израђује народну ношњу овог краја.

– Потичем са села. Моји су били старог кова и много су се мучили, а били су вредни и честити и држали су много до свог имена, обичаја и традиције. Лепо су се слагали са свим комшијама и никада

нису имали ружну реч ни за кога – говори нам Кристина пред полазак да у близини Рашке, уз реку Трnavу, видимо њен мали кутак у виду етно гостопримнице где проводи већи део времена.

– Одмалена ми је узор била стара српска ношња, она овде није била нарочито

богато украшавана, али је мени била прељепа. Највише је шивена од црног сукна и платна од конопље – наставља Кристина.

Дошавши у Рашку, Кристина је својом отвореношћу и посвећеношћу српској традицији одмах задобила наклоност Рашчана, па су је од милоште прозвали Кина. Она је умела да им узврати наклоност, чини то и сада у својој гостопримници, где их дочекује уз рашку добродошлицу, једногласно појање, свирку на усној хармоници и певање уз гусле. И онда, није јој тешко да „им узме меру“ и сашије који комад народне ношње.

Сада, у време ковида 19, Кинина гостопримница је прави мелем за путнике пролазнике који сврате и у њеном ушуканом кутку упознају се са прошлосту рашког Ибра где им ова крепка пензионерка својим гостопримством, беседом и појањем снажи тело, срце и душу.

М. Јаснић

Подршка младима са хендикепом

Удружење студената са хендикепом (УСХ) одржало је крајем октобра у студентском одмаралишту „Ратко Митровић“ на Златибору десету Инклузијаду. Циљ овог окупљања јесте ширења свести о социјалној инклузији и правима особа са хендикепом. Обука је реализована у партнерству са Националном канцеларијом за младе и Мрежом организација за децу Србије (МОДС), у оквиру пројекта „Вршњачко менторство као подршка младима са хендикепом у инклузивном друштву – нова генерација“ који је подржало Министарство омладине и спорта Републике Србије. У оквиру ове манифе-

стације је за учеснике, средњошколце и студенте из Србије, реализован тренинг како би се оснажили да буду промотори социјалне инклузије у својим локалним заједницама.

Удружење Златиборски круг, као једна од чланица МОДС-а са великим искуством у раду са младима и са децом са сметњама у развоју, реализовало је радионицу Омладински активизам за социјалну инклузију – препреке и ограничења и њихово превазилажење. Радионицу је водила Весна Белчевић, која је на занимљив и креативан начин представила учесницима неке од основних принципа омладинског активизма.

Социјална инклузија као једна од најважнијих друштвених тема овога пута је повезала организације и институције које брину о деци и младима и кроз свој рад примењују принципе социјалне правде и једнакости. Јубиларна Инклузијада је због пандемије

организована у нешто другачијим условима, али то није зауставило континуитет одржавања, дружење и стварање лепих успомена, на манифестацији која је у протеклих 10 година окупила више стотина студената.

Д. Росић

У НИШУ ОДРЖАН ДРУГИ ФЕСТИВАЛ ГЉИВА

Чорба од сто врста печурака

У селу Миљковац код Ниша почетком новембра одржан је други Фестивал гљива. Иако је због короне било мало другачије него лане, уз опрез и поштовање препо-

Неша Травка, за посетиоце је припремио чорбу од чак сто врста гљива.

– Фестивал има едукативни карактер. Циљ је да се јавности приближи знање

о печуркама, али и о здравом начину живота – казао је Стаменовић и подсетио да су учесници фестивала могли практично да науче како да разликују које су гљиве јестиве а које нису, затим да сазнају које врсте се појављују у јесен а које у пролеће, као и у којим шумама које печурке расту. И овог пута се нашалио речима да су све гљиве јестиве, али да

неке од њих пробамо само једном.

– Печурке су и лековите. На овогодишњем фестивалу смо представили печурку познату као храстова сјајница, коју мало људи бере зато што нису упозна-

Небојша Стаменовић

ти са њеном применом у исхрани, нити са њеним лековитим својствима иако је ово краљица међу гљивама. Користи се у медицинске сврхе и добра је у лечењу оболеле јетре, повишеног крвног притиска, артритиса, па чак и код најтежих болести – објашњава Небојша Стаменовић.

Кад је реч о сада већ чувеној чорби коју је спремао и на отварању прошлогodiшњег фестивала, Неша Травка каже да за њену припрему користи бистру изворску воду и сто врста гљива. Ипак – главни састојак да свако јело успе јесте љубав са којом се припрема, поручује Неша.

Манифестацију је организовало Гљиварско друштво Ниш уз свестрану подршку Туристичке организације Ниш.

Љ. Глоговац

ГРАДОВИ ПО МЕРИ ЧОВЕКА

Бицикли и зеленило

Епидемија короне је многе ствари неповратно изменила, наметнула нове приоритете, али и отворила решења за здравији живот у урбаним срединама

Где се дену наш некадашњи живот? Изађеш из куће, не треба ти маска, слободно идеш у продавнице, тржне центре, кафиће, градски превоз, не размишљаш о социјалној (физичкој) дистанци, па биоскоп, позориште, а тек кућна окупљања, рођендани, славе...

И толико још много ствари које су чиниле свакидашњицу и давале јој смисао. Е, тога више нема, у том облику и на тај начин. Имамо парчиће пређашње целине и то је сада наша „нова нормалност“. Израз у великој употреби протеклих месеци, без јасне дефиниције, па свако може да одреди значење према свом схватању и осећању. А кад већ тако стоје ствари, треба се приклонити најпожељнијој варијанти, вероватно и најреалнијој, да је ово ипак само међустање. Док траје пандемија и глобални метеж, после чега ће уследити снажан подстицај напретку као што је већ бивало након преломних догађаја и пошасту у људској историји.

У овој пандемијској години били смо сведоци у нашој земљи, а слушали и гледали и светски тренд, да су људи који су то могли напуштали градове, привремено или се комплетно пресељавали у мања места. Разлози су сасвим очигледни. Велики градови су центри заразе, због највеће густине насељености, то уосталом сваки дан слушамо и о Београду. Затим, рестриктивне мере, које су мање или више свуда примењиване, поготово у првој фази епидемије, неупоредиво је лакше било подносити у природи, у некој кући са баштом него у солитеру, нарочито кад је на снази била забрана излажења. За оне старије који су имали такав избор то је било спасоносно и за ментално и физичко здравље.

С друге стране, и млађи људи, ако су могли да раде од куће, ишли су у унутра-

шњост где је живот јевтинији, а ако су остајали без посла многи су се вратили код родитеља. И у Београду је могло да се примети да на улицама има мање света, превасходно у епидемијским таласима, као што је управо случај.

Али, без обзира на тренутно стање или привид, статус велеграда је неуздран, рећи ће стручњаци који се баве развојем градова. Водеће компаније и банке увек ће желети да имају седиште у срцу пословног кварта, као што ће увек бити младих, амбициозних људи који ће долазити у потрази за шансом.

Само, да би задржао привлачну моћ, град мора да се мења. Промене ће, судећи по светским трендовима, бити значајније него деценијама уназад, ако не и читав век.

Мењају се главни приоритети и саобраћајна окосница. Улицама су до сада владали аутомобили, док нови правци развоја иду у корист бициклиста и пешака. И јавног превоза.

Заправо и пре епидемијске године застоја бивало је очигледно да градови, поготово мегалополиси, достижу своје крајње лимите стешњености људи, возила и загађења ваздуха. У условима епидемије проблем се само изоштрио. Физичко дистанцирање, једна од три кључне мере заштите (уз маске и прање руку) у граду је тешко изводљиво, ако не и немогуће.

Не зато што нема простора, већ због тога како је он искоришћен. А подаци говоре да 80 одсто градске јавне површине узимају улице. Значи проблем није епидемијски

већ геометријски, да парафразирамо Џенет Садик-Кан, експерта за питања саобраћаја у градским срединама, која је постала позната по решењима у Њујорку.

За лондонски „Гардијан“ она каже да су улице у време короне драгоцен територија да већи део нашег живота из затвореног простора изместимо напоље. Претходних година Њујорк је већ прошао фантастичне трансформације. Урађено је 644 километра бициклических стаза, седам брзих аутобуских линија и 70 тргова широм метрополе тако што је искоришћено 73 хектара некадашњих саобраћајница.

Идеја о пренамени делова града јављала се у свету спонтано у свим већим срединама, али је епидемијска ситуација убрзала кораке, најпре у погледу транспорта, као виталног за функционисање, али онда и за друге сегменте живота.

Много тога нам је ускраћено на дужи рок – велики концерти, спектакли, спортски догађаји са десетинама хиљада посетилаца; путовања су проређена и некако се живот више него раније своди на мање окружење – тамо где се живи.

Већ постоје идеје које у ово време добијају на замаху, на стварању урбаних целина где становништво може да задовољи све потребе, не само базичне. Него и да буде здраво и пријатно, да има зеленила, спортских терена, игралишта за децу, кафића наравно...

Постоји и крилатица „15 минута“ у смислу да све што је потребно може да се обави у кругу од 15 минута, пешице или бициклом. Иако све ово звучи помало идеализовано, чињеница је да је ова целокупна ситуација променила устаљене обрасце и, неочекивано, изнедрила здравији концепт живљења.

Д. Драгић

Километри здравља

Парадоксално, у време епидемије, градови постају здравији, захваљујући већој употреби бицикала. Свуда се улаже у бициклическе стазе. У Паризу је, смањујући трасе за аутомобиле, урађено 650 километара бициклических стаза, у Милану 35, а у Боготи 120 километара коловоза само за пешаке и бициклисте.

Холандија и Данска остају шампиони

Економске последице пандемије ковида 19 свуда утичу на друштвени, економски и финансијски положај старијег дела становништва

Пошаст са којом се свет носи већ скоро годину дана – пандемија вируса ковид 19 – погодила је и сваку појединачну економију, изазивајући проблеме са пензијама, закључак је најновије студије аустралијског Мерсер института, који је, по дванаести пут, крајем октобра објавио своје годишње рангирање пензијских система, овога пута 39 земаља које чине две трећине светског становништва.

Индекс глобалних пензија 2020, како гласи званични назив ове студије, мерио је 50 индикатора из три категорије: адекватности, одрживости и свеобухватности сваког појединачног система.

Најбољи резултат, који им је потврдио прошлогодишњи статус пензијских шампиона, показале су Холандија и Данска, чији су системи добили 82,6 и 81,4 (од 100) поена. На трећем месту је Израел, чији је систем ове године „скениран“ први пут, са 74,7 поена.

У поткатегоријама, Холандија је прва по адекватности, дански систем је оцењен као најодрживији, док је највишу оцену за свеобухватност добила Финска. Ово истраживање није обухватило ниједну земљу са Балкана, односно некадашње Југославије, па дакле ни Србију.

Адекватност је процењивана према ономе што сваки систем пружа својим корисницима, пензионерима, затим по његовим кључним елементима, подршци коју му пружа влада и стању фон-

дова. Категорија одрживости је узимала у обзир демографију, јавна давања, задуженост земље и стопу раста БДП-а. Најзад, индикатори свеобухватности, односно интегритета система, оцењивани су кроз призму регулативе, начина управљања и оперативних трошкова.

У позадини овогодишњег рангирања је пандемија, која, према закључку студије, врши снажан притисак на све пензијске системе, са великом извесношћу да ће то чинити и у будућности.

Механизам ове међузависности је једноставан: економска рецесија изазвана глобалном здравственом кризом с једне стране смањује пензијске доприносе, а са друге снижава инвестициону добит пензијских фондова. Пратећа последица је и да су владе већине земаља принуђене да се додатно задужеју, што би у будућности могло да ограничи њихову подршку свуда растућем уделу пензионера у укупном становништву.

– Ово ће неизбежно погодити будуће пензије, што значи да ће неки до пензионисања морати да раде дуже, док ће други морати да се помире са мањим пензијама

и нижим животним стандардом – оценио је Дејвид Кокс, старији партнер у Мерсер систему.

Налаз који је у овогодишњем рангирању привукао велику пажњу јесте да је више од половине анализираних земаља – њих 20 – имало мање бодова него прошле године, што се објашњава пре свега учинком пандемије.

Пада у очи да уређеност пензијског система неке државе није у складу са њеном укупном економском снагом, што се види по томе да је највећа економија света, САД, оцењена са само 60,3 поена, по чему је иза Немачке (67,3), Швајцарске (67,0) и Уједињеног Краљевства (64,9), али је испред Кине (47,4), Француске (60,0), Италије (51,5) и Јапана (59,5).

На дну ове табеле су Тајланд (48,8) и Аргентина (42,5). Просек индекса за 2020. је иначе 59,7 поена.

Код овогодишњег (и прошлогодишњег) првака, Холандије, највећи број пензија је заснован на просеку плата током целог радног века и универзалној државној пензији, што за крајњи резултат има то да је пензија око 80 одсто плате коју је неко имао уочи пензионисања.

Та стопа је много нижа у Јапану, где је пензија само 37 одсто од завршне плате, док је у Уједињеном Краљевству тек 20 процена-та.

Као разлог за забринутост, овогодишњи извештај Мерсера наводи то да су неке владе запосленима (поменуте су Аустралија и Чиле) дозволиле да због финансијске кризе изазване пандемијом повуку део новца из свог личног пензијског фонда, што би могло да утиче на износ њихових пензија кад за то дође време.

У Аустралији је онима чија су примања због пандемије и рестрикције економских активности смањена за више од 20 одсто омогућено да из личног пензијског фонда повуку до 20.000 аустралијских долара (13.000 америчких), док је Чилеанцима по истом принципу омогућено да из фонда подигну своту еквивалентну износу 5.600 америчких долара.

Ово, међутим, није било дозвољено у системима Холандије и Данске (чији су пензијски фондови већи од њиховог БДП-а), због чега су од експерата Мерсера добили похвале.

М. Бекин

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА КОСЈЕРИЋ

Треће доба – златно доба

Са гостовања на Сабору српског изворног певања у Сокоцу

Чланице женске певачке групе „Треће доба“ Удружења пензионера Косјерић кажу да је треће доба златно доба – и заиста им треба веровати. Њихов рад на очувању традиције народног, изворног певања код Срба, препун ентузијазма, до сада је препознат на многим манифестацијама и такмичењима и увек оцењиван највишим оценама. Група је посебно оријентисана на извођење изворних песама из ужичког краја чиме су талентоване чланице пронеле славу свог завичаја широм Србије, и ван граница наше земље.

Иако је корона вирус блокирао читав свет, чланице групе су прихватиле позив организатора Сабора српског изворног пјевања „Романија“ 2020. и крајем октобра у Сокоцу у Републици Српској наступиле на традиционалној манифестацији. Њихов наступ је очекивано побрао аплаузе, и признање у виду захвалнице, а вокална солисткиња Рада Јовановић је својим кристалним гласом разгалила све учеснике и публику.

Музичку вредност изворног певања групе „Треће доба“ препознала је и професорка Факултета музичких уметности у Београду, др Сања Ранковић, која је

боравећи недавно у Косјерићу са својим асистенткињама снимла извођење традиционалних песама које ће бити предмет њених истраживања.

Председник Удружења пензионера Косјерић, Милинко Милосављевић, наглашава да су дугорочни циљеви групе „Треће доба“ очување традиције изворног певања и преносење ове врсте уметности на млађа поколења.

Координатор групе, Биљана Ђуровић, каже да ће се о овим уметницама тек чути, уз жељу да им не понестане елана и звонког гласа.

Б. Ђуровић

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА
ВОЖДОВАЦ

Хуманост у првом плану

И у ванредним условима Удружење пензионера Вождовац нашло је начина да функционише и да буде на услузи члановима. Реализује се одлазак пензионера посредством ПИО Фонда на бањски опоравак. Пријавило се више од 800 заинтересованих, а дозвољан одговор је добило 200 чланова. Како нам је рекла председница, Милка Вучићевић (на слици), пензионери су веома задовољни квалитетом услуга и боравка у понуђеним климатским лечилиштима.

Успешно су спровели акцију прикупљања помоћи за Прихватилиште за одрасла и стара лица у Кумодражу. Поред новца, за који је купљена кућна хемија и друге потрештине, донирана је помоћ у гардероби, средствима за хигијену и сл.

Сада скупљају средства за Дневни боравак деце и омладине са сметњама у развоју Вождовац – Јајинци. Прикупљају новац, гардеробу, средства за хигијену, и планирају још сличних акција.

Председница вождовачких пензионера нас је обавестила да је Фонд солидарности, један од најбројнијих и најактивнијих у Београду, са 1.500 чланова, на услузи члановима. Сваки члан има право да у току године добије позајмицу у висини пензије, коју без камате отплаћује на шест или 12 месеци.

М. А.

ЦРВЕНИ КРСТ СВРЉИГ

Хумани и у време епидемије

У сарадњи са Заводом за трансфузију крви Ниш, Црвени крст Сврљиг ове године је организовао пет акција добровољног давања крви у којима је прикупљена 221 јединица ове драгоцене течности. И у време епидемије број давалаца крви готово да се није смањивао. Најбројнији су стари даваоци – радници сврљишких предузећа и установа, а 30 особа је први пут дало крв. – До краја године очекује нас још једна акција и свакако ћемо достићи број од 300 јединица крви колико је било и у 2019. години. Задовољни смо оваквим одзивом давалаца у години короне, имајући у виду да је становништво сврљишке општине претежно старачко – каже Јовица Божиновић, секретар Црвеног крста Сврљиг.

С. Ђ.

Реновиране просторије

Концем прошле године изабрано је ново руководство Удружења пензионера Палилуле. За председника је изабран Зоран Аврамовић, а у раду му помаже заменик Зоран Цветковић.

У марту 2020. почела је адаптација и реновирање просторија, радови су извођени са прекидима, а од маја су баш интензивирани.

– Промењена је комплетна електрична инсталација, замењени су водоводни и канализациони водови, офарбана је комплетна столарија, врата и прозори, и окречене просторије. Већину радова урадили смо сами, уз помоћ неколико чланова – прича председник Зоран Аврамовић.

Вредност обављених радова износи око триста хиљада динара. Неопходна новчана средства обезбедили су из сопствених средстава, нешто од чланарине и делимично од закупа издатог простора. Зграду је давно Удружењу поклонила сестра војводе Живојина Мишића, али се мало простора издаје јер остатак треба реновирати, а за то у овом тренутку нема средстава.

Удружење велику пажњу поклања хуманитарно-социјалном збрињавању чланова. У

Спомен-плоча дародавца изнад улаза у удружење

току је пријављивање пензионера са најнижим примањима за доделу хуманитарних пакета.

– Од Фонда ПИО смо добили нешто више од пола милиона динара за ову намену. Имамо мали број чланова који примају мање од 15.113 динара, колики је лимит. Највећи број социјално угрожених чланова је са примањима до 22.000 динара, који неће бити обухваћени овом акцијом. У зависности од броја пријављених биће и вредност паке-

та. Чекамо тумачење из Градске организације да бисмо правилно поступили и разјаснили извесне нејасноће – објашњава челник палилулских пензионера.

Најстарији Палилулци посредством Фонда ПИО користе неки од бањских капацитета. Од 750 пријављених, право на бесплатно рехабилитацију добила су 253 пензионера.

– Поред рехабилитације о трошку Фонда ПИО, за чланове организујемо одлазак у Луков-

ску и Пролом бању, са попустом од 10 одсто, уз ваучер и могућност враћања дуга у шест месечних рата. Ову погодност је ове године користило око стотину чланова – каже наш саговорник.

Фонд солидарности броји 567 чланова. Сваком члану се узима један проценат од пензије и после три уплате имају право на позајмицу, која се враћа у ратама.

М. Ашковић

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ЛЕСКОВАЦ

Помоћ најугроженијима

Око 540 пензионера из лесковачког краја са примањима до 15.113 динара добиће у наредних 30 дана ваучере у износу од две хиљаде динара за набавку средстава за личну хигијену, хране и друге робе широке потрошње. Ваучере ће моћи да потроше до краја године у једном од хипермаркета у Лесковцу, сазнајемо незванично у лесковачком Удружењу пензионера.

Посредством овог удружења евидентирано је око 350 пензионера са најнижим примањима који ће захваљујући Фонду ПИО остварити право на бесплатно бањско лечење. Према нашем сазнању, пен-

зионери из Лесковца и околине највеће интересовање су исказали за Врањску и Сијаринску бању.

Пандемија корона вируса прилично је успорила сарадњу са удружењима из региона и земаља у суседству.

– Све планиране активности на културно-уметничком плану одлажу се до даљег. За сада обављамо само неопходне активности у оквиру удружења. Наше традиционалне месечне рођенданске прославе из безбедносних разлога одлажемо за неко боље време, а по препоруци лекара. Надамо се да ће пандемији доћи крај

на пролеће – каже Братислав Здравковић, председник Удружења пензионера Лесковца (на слици).

Лесковачко удружење пензионера својим члановима је и ове зиме омогућило набавку огрева на рате.

Т. Стевановић

МЕДВЕЂА

Ваучери за четрдесет најугроженијих

Удружење пензионера Медвеђа обезбедило је за своје кориснике преко Републичког фонда ПИО 74.000 динара, док ће удружење дотирати још 6.000 динара, што је довољно да се подели 40 ваучера најсиромашнијим пензионерима. Тачније, износ од 80.000 динара биће подељен тако што ће 40 пензионера добити ваучер у вредности од по 2.000 динара.

У општини Медвеђа пензију користе 1.782 особе, а право да добију ваучер моћи ће да остваре пензионери чија месечна пензија не прелази 15.113 динара.

Д. К.

СВРЉИГ

Излет до Бабиног зуба

Удружење пензионера Сврљиг организовало је једнодневни излет до Бабиног зуба. Од Сврљига, успут преко Књажевца, Калне, туристичких насеља у подножју Старе планине, по кишовитом времену стигли су на Бабин зуб. На надморској висини од 1.550 метара Сврљижани су разгледали туристичке потенцијале ове планине и купили нешто за успомену. У повратку били су гости Удружења пензионера Кална и у њиховим просторијама попричали са колегама. Посетили су цркву Пресвете Богородице у Доњој Каменици и најстарију занатску радњу вунених и кожних одевних предмета.

Целокупно путовање финансирани су сами пензионери и одговорно поштовали све мере заштите од корона вируса.

С. Ђ.

ГОИР ШАБАЦ

Скромно обележена слава

Скромно, у вери и с љубављу, поштујући све мере ванредне ситуације обележена је ове године слава Св. Козма и Дамјан у две канцеларије шабачког ГОИР-а у присуству неколико чланова. Свештеник је обавио резање славског колача, уз молитву и жељу да чланови ГОИР-а буду здрави и наредне славе дочекају у радости.

Ове године домаћин славе била је чланица ГОИР Слободанка Вулетић, а следеће године домаћин ће бити Наталија Божић.

– Захваљујемо свим члановима и чланицама који су у мислима били са нама и онима који су славу честитали – поручују из Градске организације инвалида рада Шабац.

М. С.

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА СВИЛАЈНАЦ

Без одговарајућег простора

Удружење пензионера Свилајнац упутило је допис на више адреса а тиче се недостатка одговарајућег простора за свакодневне активности. Удружење је основано пре 60 година и до 1986. године користили су простор старе поште, да би се касније преселили у зграду бивше „Самозаштите“ где су имали довољно простора за свакодневне активности.

– Доношењем Закона о реституцији и повратку имовине ранијим власницима, пензионери су морали да се иселе и од 2009. ми смо практично на улици. Као нужан смештај локална самоуправа нам је у Тржном центру уступила један локал површине 24 метра квадратна, који нам служи као канцеларија. Више пута смо се обраћали челницима града да нам обезбеде додатни простор за друштвени живот. Најчешћи одговор је био да нема средстава и сви предлози су остали нереализовани до данас – објашњава нам председник Радиша Алексић (на слици) прилично компликовану процедуру. Он наглашава да није у реду да око 5.000 пензионера, колико живи у општини Свилајнац, немају одговарајући простор где ће да се окупљају и друже, попију чај, кафу, прочитају новине или да се баве друштвеним играма.

М. А.

ВРАЊЕ

Излет до Тумана и Златибора

Од скромних тридесет чланова, врањско Удружење пензионера „Треће доба“ нарасло је на више од три стотине. И поред пандемије, ови времешни Врањанци настављају са активностима.

Недавно су организовали излет на који је пошло 29 чланова, поштујући све мере предострожности. Путовали су они са мањим примањима. Уживали су у лепотама манастира Тумане и околине. Друга дестинација је био Златибор. Обишли су Мокру Гору и Дрвенград и дивили се лепотама наше Србије.

Председница Удружења Радмила Веселиновић додаје да ће посетити почасног члана Удружења, Предрага Стојковића Драгчета, за 94. рођендан и уручити му прикладан поклон. **Р. С.**

БЕОГРАД – УГЦБ

Отворена кројачка радионица

У октобру 2020., месецу старих, у оквиру Геронтолошког центра Београд отворена је прва кројачка радионица. Опремљена је са пет шиваћих машина, столом за обележавање и кројење, великим огледалима, материјалима, чиодама, концима, дугмадима свих величина и боја и потпуно је спремна за настанак креација. За оне који нису вешти у кројењу и шивењу, ту су часописи и упутства, као и сав прибор за вежбање. Корисници су са одушевљењем дочекали отварање овог простора у којем ће моћи да негују знања стечена у детињству или неком другом периоду живота.

Г. О.

КИКИНДА

Добротвор не само у медицини

Недавно преминули др Јандрија Лукач (80), специјалиста радиолог у Кикинди, остаће запамћен не само у том граду већ и у Новом Кнежевцу, Дрвару и Босанском Грахову где је све ординирао током своје професионалне каријере, јер он није био само добротвор у медицини.

У Кикинди је отворио приватну поликлинику „Др Јандре“ у којој је лечио и чланове организација инвалида и пензионера, не само на кредит и уз попуст, већ неретко и бесплатно.

Др Лукач је успешно наступао и у кикиндском фудбалском клубу ЖАК и потом био у управи. Добровољно је сакупио више од 600 фотографија о развоју фудбала у Кикинди и о свом трошку их дао на увеличавање. Ту галерију успомена поконио је ЖАК-у, као и комплетан канцеларијски намештај. Не може се заборавити његово бесплатно лечење играча...

Др Јандрија Лукач био је добротвор у многим хуманитарним манифестацијама. Стога је стекао бројне пријатеље и поштоваоце. **С. В.**

Др Јандрија Лукач испред фотографија које је завештао ЖАК-у

ГЦ „СРЕМ“

Раде све секције

У румском Геронтолошком центру „Срем“ активности корисника унеколико су смањене због пандемије, али је рад свих секција настављен.

– Културни живот у ГЦ „Срем“ се наставља, јер све секције функционишу – ликовна, хор, музичка секција, позоришна... Нажалост, дугу традицију Ликовне колоније, која је међу највећим манифестацијама тог типа у Срему, морали смо ове године да прекинемо. Када се пандемија оконча, Ликовна колонија, која се по традицији одржава у мају, свакако ће бити организована. Када је реч о корона вирусу, ситуација у ГЦ „Срем“ је за сада стабилна, код корисника нема регистрованих позитивних случајева, али је код једног запосленог тест био позитиван и он је у кућној изолацији – каже директор ГЦ „Срем“ др Зоран Славујевић. **Г. В.**

ПОКРЕТ ТРЕЋЕГ ДОБА СРБИЈЕ

Активности у складу са приликама

Због епидемије изазване корона вирусом XIII Олимпијада спорта, здравља и културе трећег доба је одложена, али је руководство Покрета трећег доба Србије одлучило да део садржаја програма ове олимпијаде ипак организује и одржи, у складу са постојећим епидемиолошким условима.

Организовано је неколико мини олимпијада у градовима Србије са спортским, здравственим и културним садржajима, као и Сликарска и иконописачка колонија у Врњачкој Бањи почетком октобра ове године.

Тренутно су у току активности везане за Књижевне сусрете литерарних стваралаца трећег доба. На састанку, одржаном 16. октобра у Београду, председник Извршног одбора Покрета трећег доба Србије, проф. др

Момчило Талијан, и чланови жирија овогодишњег Литерарног конкурса Светолик Милекић, Видак Масловарић, Петар Марш, Александар Аврамовић и Марина Стојадиновић, одлучили су да се конкурс продужи и да се након утврђеног рока за достављање радова одаберу најбољи (до сада су достављена 283 прозна и поетска рада). Такође је донета и одлука да се Књижевни сусрети трећег доба

одрже чим се створе услови за минимална групна окупљања, до краја ове или почетком наредне године.

Мисија Покрета трећег доба јесте да стимулише и промовише културу квалитета живота, добрих стилова и начина живљења и да подстакне људе да ако већ мора да се стари, то раде успешно, добро и квалитетно. У овом тренутку актуелна епидемиолошка ситуација позива на удружено деловање свих сегмената друштва, а посебно оних који су посвећени животу и здрављу старијих особа.

У том смислу Покрет трећег доба Србије и Савез пензионера Србије, у сарадњи са Канцеларијом за здравље старих Градског завода за јавно здравље – Београд, определили су посебан део садржаја на својим веб презентацијама намењен

онима који су заинтересовани за најактуелније информације у вези са ковидом 19 и са тим како се сачувати и живети са другима у новонасталим условима.

Пошто знатан број старијих поседује тзв. паметне телефоне и користи рачунаре, биће у могућности да, можда и уз асистенцију млађих чланова породице или комшија, чују значајне поруке из ове области заштите.

Важне информације које интересују старије могу се пронаћи на линковима <https://www.zdravljestarih.org.rs/index.php> и <https://zdravljestarih.org.rs/index.php/covid-19>.

У ПТД Србије очекују да ће ова својеврсна онлајн едукација о ковиду 19 помоћи да наша старија популација ублажи недоумице о ставу и понашању у датим околностима.

Г. О.

Уверења из матичне евиденције

? **К. Л., Лапово:** На који начин могу да поднесем захтев за уверење о подацима унетим у матичну евиденцију?

Одговор: Уколико поседујете електронски потпис, захтев за уверење о подацима из матичне евиденције осигураника можете поднети електронски, преко веб сервиса на сајту Фонда – Е-шалтер.

У случају да не поседујете електронски потпис, захтев можете послати, уз очитану личну карту и потписани образац захтева, редовном поштом, на адресу надлежне филијале Фонда, према месту пребивалишта.

Примедбе на висину обуставе

? **Ј. Т., Јагодина:** Приликом последње исплате пензије приметила сам да ми је износ умањен више него што би требало. Како да проверим о чему је реч, јер нисам имала никакав накнадни дуг, и коме да се жалим?

Одговор: Када корисник пензије има било какву примедбу у вези са висином месечне обуставе, или на укупан износ дуга, треба да се обрати доносиоцу одлуке, односно извршитељу или суду,

јер Фонд не одлучује о обуставима. Тек уколико у Фонд ПИО стигне нови закључак извршитеља или суда, може нешто да се промени, али никако то не може да се уради само на основу притужбе оштећеног.

Пензија и престанак осигурања

? **А. О., Лесковац:** Да ли је за остваривање права на старосну пензију неопходан престанак осигурања?

Одговор: Право на старосну, односно превремену старосну пензију се признаје, у правилу, по престанку осигурања, од дана испуњења услова, а највише шест месеци уназад од дана подношења захтева. Престанак није потребан

за предузетнике, осигуранике који обављају привремене или повремене послове и уговорене послове, као и осигуранике који су изабрана, именована или постављена лица и лица која су хранитељи у складу са законом.

СТИЦАЊЕ СВОЈСТВА ОСИГУРАНИКА

? **Б. Х., Ваљево:** На који начин се стиче својство осигураника, а како се излази из осигурања?

Одговор: Својство осигураника стиче се даном запослења, обављања самосталне или пољопривредне делатности, односно обављања уговорених послова и не може се стећи пре навршене 15. године живота. Ово својство престаје даном престанка запослења, обављања самосталне или пољопривредне делатности, односно обављања уговорених послова.

Својство осигураника пољопривредника може престати и са даном испуњења услова за стицање права на пензију.

Од 1. јануара 2019. својство осигураника се утврђује на основу пријаве на обавезно социјално осигурање Централном регистру обавезног социјалног осигурања (ЦРС), а престанак својства осигураника на основу одјаве са осигурања ЦРС (М-образца).

Својство осигураника се може утврдити најраније од 1. јануара 1965. године, искључиво на основу писаних доказа, евиденције и документације послодавца. Својство осигураника и основ осигурања не могу се утврђивати на основу изјаве сведока.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Више информација о свим питањима из области пензијског и инвалидског осигурања доступно је на сајту РФ ПИО www.pio.rs

Право на накнаду за телесно оштећење

? **К. Д., Ниш:** Инвалид сам са потпуним губитком радне способности, али су ме одбили за телесно оштећење. У тешкој сам ситуацији, са пензијом од 15.000 динара, и тешко ми је са толико новца да преживим. Зашто сам одбијена за ову новчану накнаду?

Одговор: Потпуни губитак радне способности је услов за инвалидску пензију коју сте Ви добили, али не утиче на право на новчану накнаду за телесно оштећење.

Према Закону о ПИО, право на новчану накнаду за телесно оштећење може се остварити за случај телесног оштећења проузрокованог повредом

на раду или професионалном болешћу и ако телесно оштећење износи најмање 30 одсто.

Новчана накнада за телесно оштећење исплаћује се од дана настанка телесног оштећења, али највише за шест месеци уназад од дана подношења захтева, ако је телесно оштећење постојало пре подношења захтева.

ИЗДРЖАВАЊЕ КАО УСЛОВ ЗА ПРАВО НА ПОРОДИЧНУ ПЕНЗИЈУ

? **Ј. П., Београд:** У којим ситуацијама се сматра да је умрли осигураник, односно корисник права на пензију, издржавао члана породице?

Одговор: Када је издржавање услов за стицање права на породичну пензију, сматра се да је умрли осигураник, односно корисник права на пензију издржавао члана породице ако укупни месечни приходи члана породице не прелазе износ најниже пензије, у претходном кварталу. У приходе се не узима: додаток на децу, родитељ-

ски додаток, материјално обезбеђење породице, породична пензија остварена по другом родитељу, новчана накнада по основу помоћи и неге, новчана накнада за телесно оштећење, примања по основу награда, отпремнина због одласка у пензију, као и примања по основу ученичког и студентског стандарда.

ИСПЛАТА ПЕНЗИЈЕ ДРУГОМ ЛИЦУ

? **К. В., Лозница:** Прилично сам болесна, отежано се крећем, па бих овластила кћерку да у моје име подиже пензију. Како то да учиним?

Одговор: Корисник пензије и новчане накнаде може да овласти пуномоћника да у његово име прима пензију и новчану накнаду. Пуномоћје мора бити оверено и важи до његовог опозива од стране корисника, или до дана смрти корисника.

Уколико корисник хоће да друго лице у његово име прима пензију и/или новчану накнаду, неопходно је да Фонду ПИО достави пуномоћје оверено код јавног бележника, односно нотара и доказа о пребивалишту пуномоћника.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВИЧИЋ	СВЕОБУХВАТ- НОСТ	ПЛЕТЕЊЕ	КАНЦЕЛАРИЈА ЕКОНОМА	БРОЈ (МН.)	СТРАНО МУШКО ИМЕ	ОЗНАКА ЗА ЦЕНТ	СТАРИ СЛОВЕН
БИЉКА ЗА ИСХРАНУ							
ОТКУПЉИВАЊЕ						СИМБОЛ АЗОТА ЧАСОВНИК	
СПОРОСТ, ИНЕРТНОСТ							
ВРСТА БЕЛОГ ВИНА							НАЗИВ
ПРИГО- ВОРИТИ, ЗАМЕРИТИ							
НАСЛАГА СНЕГА, СМЕТ						ОЗНАКА ЗА МЕГА СУПАРНИК	
ЧИЛЕАН. ПЕСНИК, ПЕДРО, ДЕ				СИМБОЛ ЕРБИЈУМА	СИМБОЛ РЕНИЈУМА МЕСТО У ЦРНОЈ ГОРИ		
ВРСТА ЛОВАЧКОГ ПСА (МН.)							СИМБОЛ АРГОНА
ОЗНАКА ЗА ТОНУ		ПЕСМА АЛЕКСЕ ШАНТИЋА	ОСТРВО ЈАДРАНА ПОСЛАСТИЦЕ				
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ЕКАВСКИ (СКР.) НЕПРОФЕ- СИОНАЛАЦ			ПОКЛОН СУКОБ НАРОДА			
НЕМОРАЛ							ГЕОМЕТРИЈСКО ТЕЛО
ИМЕ ПЕСНИКА РАКИЋА						ОЗНАКА ЗА ПОНД УЗГАЈИВАЧ МАЛИНЕ	
ЛЕКАРИ ГРАЂЕ ЧОВЕЧЈЕГ ТЕЛА							
ВРСТА КАРТАШКЕ ИГРЕ				ЗАВАРЕНО МЕСТО ТРЕЋИ ПАДЕЖ			
ОЗНАКА ЕНЕРГИЈЕ		МИРАН ЖИВОТ СВЕШТЕНСТВО					
РУКОМЕТ. КЛУБ (СКР.)			МУШКО ИМЕ ПАПАГАЈ (МН.)				
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ЖИТЕЉИ ЛАЦИЈА КИЛОПОНД (СКР.)						
ИМЕ ГЛУМЦА ГРАНТА					ПАКАО (МИТ.) ПРВО СЛОВО		
ВАРКА, ВАРАЊЕ							

ОСМОСМЕРКА

З	О	С	О	Б	А	Р
А	Д	М	И	Р	А	Л
О	Б	Р	А	З	А	Ц
В	Р	Т	А	И	А	Б
А	А	В	А	В	И	Ч
С	Н	И	О	О	К	И
Т	А	Л	Л	З	О	О
А	А	О	Т	И	Н	Д
Н	Г	В	А	Л	О	А
К	А	А	Р	О	С	Н
О	Л	Ч	Р	П	Т	О
Ц	С	А	Е	А	А	С
К	А	С	И	Т	С	Т
А	Н	Т	Р	А	К	С

АДМИРАЛ, АНТРАКС, БИОЛОГ, БРЗИ
ВОЗ, ВОЗИЛО, ВОЛАН, ЗАОВА, ЗДРАВКО,
ИКОНОСТАС, ИЛОВАЧА, КОЦКА, ЛОВАЦ,
ЛОПАТА, МРТВИЛО, НАСЛАГА, ОБРАЗАЦ,
ОДАНОСТ, ОДБРАНА, ОЛТАР, САРАГА,
САТАРА, СЕПСА, СОБАР, СТАНКО, СТИСАК,
ЧИВАВА, ЧИОДА

ПОВЕЗАНИ АНАГРАМИ
ДИНАР – НЕРВИ – САМАР – ТАЛАС – СТАНА –
ТАКСА – ПЕКАР – КРАМА – АНИТА – СТОКА – ПУСТА
– СТАРИ – МИСИР – РОЛАТ – ТРАВА – ОВАЛИ –
МИЛИЋ

Све горе наведене речи треба анаграмирати –
испреметати, тако да се добију нове речи познатог
значања. Сва почетна слова новонасталих речи
дају име и презиме наше познате књижевнице.

РЕШЕЊА-СКАНДИНАВКА: пшеница, откуп, н, тромост,
пинена, укрорити, намет, м, Оња, рс, сетери, т, Рава, ек, дар,
аморал, Милан, п, анатоми, та, ч, вар, е, идила, рк, Аћим,
латини, Керп, аџ, превара. **ОСМОСМЕРКА:** без остатка,
ПОВЕЗАНИ АНАГРАМИ: Дрина, Ерван, карма, аста,
Наста, каста, акрен – марка, Анита, коса, ступа, Истра,
мирис, олтар, вапра, илова, Ђилим (Џесанка Максимовић)

Да ли сте знали ...

– да је српски краљ Стефан Радослав започео дугу историју ковања новца од сребра и бабра у 13. веку? Новчани систем краља Радослава почивао је на биметализму: сребрни и бакарни трахеј. Сребрни новац садржао је примесе злата, а просечна тежина трахеја била је 2,75 грама.

– да је најстарију пронађену оригиналну новчаницу, заправо фрагмент новчанице, издао кинески цар Хиао Тсунга између 1165. и 1174. године? Прве праве новчанице у Европи издате су 1661. у Шведској.

– да је динар 12. децембра 1873. постао званични српски новац, доношењем Закона о ковању српске сребрне монете? Осим у Србији, динар је назив монете и у Алжиру, Бахреину, Јордану, Ираку, Кувајту, Либији и Тунису.

– да су први сребрни новчићи исковани 1875. године на аверсу – предњој страни, имали лик кнеза Милана Обреновића? Један новчић је морао да садржи хиљаду делова – 835 од чистог сребра и 165 од бабра. Четири године касније искован је и први златни новац у номиналној вредности од 20 динара.

– да је прва папирна новчаница у Србији која је била у оптицају штампана у Белгији? Новчаница је ушла у оптицај 2. јула 1884. и вредела је сто динара, плативих у злату. Следеће године пуштене су и новчанице од 50 динара (платива у злату) и од 10 динара, платива у сребру.

– да се од почетка рада Завода за израду новчаница 1929. године све новчанице штампају у земљи? С новчаницом од

петсто милијарди динара с ликом Јована Јовановића Змаја из 1992. српска валута имала је највећу номиналну вредност у историји.

– да је, према најновијем индексу портала „Паспорт“, српски пасош на 14. нивоу листе највреднијих пасоша на свету? Власници пасоша Републике Србије могу слободно, без визе, да путују у 102 земље света, док им је за 96 држава потребна виза.

Шпијунка

Човек који се досађује кад је сам, није у добром друштву.

Лепша је радост уочи празника, од самог празника.

Искреност је шпијунка душе.

И тврдичлук је врста похлепе.

Свака храброст кошта. Или онога ко је поседује, или онога ко је оспорава.

Човек је река која тече између поноса и очаја.

Радмило Мићковић

Страхови

Што спорије старите, дуже живите.

Трудите се да имате онолико колико вам је потребно, а не онолико колико желите.

Страхови се уче, само је страх од смрти урођен.

Ако вас непријатељ не научи памети, онда то учини болест.

Свака болест има чамац, али јој ви не дајте весла.

Милијан Деспотовић

Извињење

Увреде су маснице на души.

И језик иза златних зуба може да уједе.

Пре него што би да летиш, провери имаш ли крила.

Калорије духа здраво хране нашу душу.

Афоризам не прима мито.

Бранка Ж. Лазић

Игњат Гатало

Дијалози

Ви патите од деменције. Наш народ то српски зове „памет залутала у кречану“.

Госпођо, толико сте заборавни као да сте се поново заљубили. Пре ће бити да се доктор Алцхајмер затрескао у нашу госпођу.

Дијалог између опозиције и власти тешко је успоставити. Сасвим разумљиво – кад је једна страна нема, а друга глува.

Како је твоја жена проналазач, иако ништа није патентирала? Па по томе што пронађе и оно пиће за које не знам ни ја где сам сакрио.

Сава Завишић

Суфлери

Сачувај дете у себи и бићеш велики човек.

Никад не заборави ко си, и одакле си. И куд си пошао.

Нама се срећа не смеши. Смеје нам се.

Он никад не прича напамет. Има суфлера.

Мозак је чудо. Ако га имаш.

Зоран Т. Поповић